

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

ZÁSADY A SPECIFIKA ČINNOSTI AGENTURY FRONTEX

Bakalářská práce

Autor: Josef Vrábel

Studijní program: Tělesná výchova se zaměřením na vzdělávání a
ochranu obyvatelstva

Vedoucí práce: prof. Ing. Pavel OTŘÍŠAL, Ph.D., MBA

Olomouc 2024

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Josef Vrábel

Název práce: Zásady a specifika činnosti agentury Frontex

Vedoucí práce: prof. Ing. Pavel Otřisal, Ph.D., MBA

Pracoviště: Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Rok obhajoby: 2024

Abstrakt:

Bakalářská práce se věnuje fungování Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž a jejímu fungování v rámci Evropské pohraniční a pobřežní stráže. Práce se věnuje zásadám a specifikům činnosti Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž. Specifika její činnosti se týkají především spolupráce s členskými státy EU a s orgány, agenturami a jinými subjekty Unie. Práce pojednává o úkolech Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž a její činnosti na vnějších hranicích a oblastech návratení, výměně informací a spolupráci, prevenci, schopnosti reakce a kapacitách v rámci Evropské pohraniční a pobřežní stráže.

Klíčová slova:

Frontex, hranice EU, ochrana hranic, monitorování hranic, návratové operace

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification**Author:** Josef Vrábel**Title:** Principles and specifics of activities of the European Border and Coast Guard Agency**Supervisor:** prof. Ing. Pavel Otřisal, Ph.D., MBA**Department:** Department of Adapted Physical Activities**Year:** 2024**Abstract:**

Bachelor's thesis devotes to functioning of the European Border and Coast Guard Agency and its functioning within the European Border and Coast Guard. Thesis devotes to principles and specifics of activities of the European Border and Coast Guard Agency. Its specifics of activities are mostly related to cooperation with EU member states and bodies, agencies and other entities of EU. Thesis concerns about tasks of the European Border and Coast Guard Agency and its activities on external borders and areas of return. About exchange of information and cooperation, prevention, capabilities of reaction and capacities within the European Border and Coast Guard.

Keywords:

Frontex, EU borders, borders guarding, borders monitoring, return operations

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně pod vedením prof. Ing. Pavla Otřísala, Ph.D., MBA, uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V České Skalici dne 20. dubna 2024

.....

Děkuji vedoucímu práce prof. Ing. Pavlu Otřísalovi, Ph.D., MBA za odborné vedení a cenné rady. Také bych chtěl poděkovat své rodině za všeobecnou podporu.

OBSAH

Obsah	7
Seznam zkratek	9
1 Úvod	10
2 Přehled poznatků	11
2.1 Definice základních a použitých pojmů	11
2.2 Evropská pohraniční a pobřežní stráž	17
2.3 Fungování Evropské pohraniční a pobřežní stráže	21
2.3.1 Úkoly Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž	21
2.3.2 Výměna informací a spolupráce	23
2.3.3 Evropský systém ochrany hranic	26
2.3.4 Situační orientace	27
2.3.5 Analýza rizik	30
2.3.6 Prevence a schopnost reakce	32
2.3.7 Činnost agentury na vnějších hranicích	37
2.3.8 Činnost agentury v oblasti navrácení	46
2.3.9 Kapacity	51
2.3.10 Evropský systém pro cestovní informace a povolení	62
2.3.11 Spolupráce	63
2.4 Falešné a pravé doklady online	68
2.5 Obecná ustanovení	69
2.5.1 Obecná pravidla	69
2.6 Analýza	72
3 Cíle	75
4 Metodika	76
5 Výsledky	77
6 Diskuse	78
7 Návrhy	79
7.1 Návrhy na zlepšení současného stavu	79
7.2 Návrhy pro vzdělávání	79
8 Závěry	81

9	Souhrn	82
10	Summary.....	83
11	Referenční seznam	84

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

EASO – the European Asylum Support Office – Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu

EFCA – the European Fisheries Control Agency – Evropská agentura pro kontrolu rybolovu

EMSA – the European Maritime Safety Agency – Evropská agentura pro námořní bezpečnost

ETIAS – the European Travel Information and Authorisation System – Evropský systém pro cestovní informace a povolení

EU – Evropská Unie

EUROJUST – the European Union Agency for Criminal Justice Cooperation – Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech

EUROPOL – the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation – Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva

EUROSUR – the European Border Surveillance System – Evropský systém ochrany hranic

FRA – the European Union Agency for Fundamental Rights – Agentura Evropské unie pro základní práva

OSN – Organizace spojených národů

1 ÚVOD

Aktuální situace za hranicemi Evropské unie (EU), jako je konflikt v Gaze, činnost džihádistických skupin v oblasti Sahel či válka na Ukrajině, poměrně rezonují evropskou společností. Společnost se bez ohledu na politické preference jistě shodne, že tyto události mají na EU určitý vliv. Na to, zdali nám hrozí válka či teroristické útoky, už se názory lidí různí. Zamysleme se, co nás chrání před rozšířením těchto nepokojů do EU. Jednou z odpovědí musí nezbytně být ochrana vnějších hranic.

Vzhledem k těmto situacím a s nimi související zvýšenou migrací, je v dnešní době zvláště důležité, aby ochrana vnějších hranic Evropské unie fungovala tak jak má. Vzhledem k možnosti volného pohybu po EU, je důležité, aby co největší množství bezpečnostních hrozeb cestujících do EU, bylo zadrženo už na vnějších hranicích EU. V tomto ohledu je zásadní Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (dále jen „agentura“ nebo „Frontex“) a její spolupráce s orgány, institucemi a jinými subjekty EU a vnitrostátními orgány členských zemí. Přesto část občanů ČR o existenci agentury Frontex neví, natož aby měli povědomí o její činnosti či významu.

Do mého výběru tématu bakalářské práce se promítlo především zvažování budoucího směřování. Dozvěděl jsem se o agentuře Frontex a rozhodl se zjistit si o ní více informací. Zaujaly mě její aktivity a začal jsem přemýšlet, že bych se v ní v budoucnu ucházel o pracovní místo. Hnacím motorem pro vypracování bakalářské práce pro mě bylo dozvědět se více o jejích činnostech a spolupráci v rámci EU.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž je nový název pro Evropskou agenturu pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie, která byla zřízena nařízením Rady (ES) č. 2007/2004. Pro zajištění evropské integrované správy hranic agentura usnadňuje a zvyšuje účinnost a uplatňování stávajících a budoucích opatření Unie. Tato opatření se týkají správy hranic zejména Schengenského hraničního kodexu stanoveného nařízením EU 2016/399 (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624, 2016).

„Státní hranice patří k sociálním fenoménům, které nejvíce ovlivňují život každého člověka. To platí nejenom ve chvílích, kdy se někdo pokouší o jejich regulérní či neregulérní překročení. Každodenní život se odehrává v rámci politického a ekonomického řádu, který je vymezen státními hranicemi“ (Scheu, 2016, 49).

„V kontextu společné migrační politiky EU je role státních hranic však poněkud ambivalentní. Na jedné straně jsou hranice nadále nezbytným atributem suverénních členských států. Na druhé straně byly pasové kontroly na vnitřních hranicích tzv. schengenského prostoru zrušeny“ (Scheu, 2016, 51).

Hranice mezi státy schengenského prostoru se staly vnitřními hranicemi, a proto bylo nutné posílit vnější hranice schengenského prostoru. Tyto vnější hranice vymezují zónu zájmu celé EU, respektive společenství schengenských států. Do schengenského prostoru nejsou plně zapojeny některé členské státy EU a jsou do něj začleněny některé nečlenské státy EU. Proto není korektní používat vnější hranice EU a hranice schengenského systému jako synonyma. S tímto vysvětlením tak ale budeme pro lepší přehlednost činit (Scheu, 2016).

2.1 Definice základních a použitých pojmů

Pojmy, které budou uvedeny níže jsou uvedeny z důvodu jejich nejednoznačného chápání bezpečnostní komunitou. Jejich uvedení je nezbytným předpokladem pro pochopení jednotlivých návazností prezentovaných v této práci.

Vnější hranice

Podle čl. 2 bodu 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399 (2016) se vnějšími hranicemi rozumí: „pozemní hranice členských států, včetně říčních a jezerních hranic, a jejich námořní hranice a letiště, říční přístavy, námořní přístavy a jezerní přístavy, pokud nejsou vnitřními hranicemi“.

Hraniční přechod

Podle čl. 2 bodu 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399 (2016) se hraničním přechodem rozumí: „jakýkoliv přechod určený příslušnými orgány pro překračování vnějších hranic“.

Ochrana hranic

Podle čl. 2 bodu 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399 (2016) se ochranou hranic rozumí: „činnost vykonávaná na hranici v souladu s tímto nařízením a pro účely tohoto nařízení výhradně jako reakce na záměr překročit tuto hranici nebo na úkon překročení této hranice, a to bez ohledu na jakékoliv jiné důvody, sestávající z hraničních kontrol a z ostrahy hranic“.

Hraniční kontroly

Podle čl. 2 bodu 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399 (2016) se hraničními kontrolami rozumí: „kontroly prováděné na hraničních přechodech, aby se zajistilo, že osobám, včetně jejich dopravních prostředků a předmětů, které mají v držení, může být povolen vstup na území členských států nebo jeho opuštění“.

Ostraha hranic

Podle čl. 2 bodu 12 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399 (2016) se ostrahou hranic rozumí: „ostraha hranic mezi hraničními přechody a ostraha hraničních přechodů mimo stanovenou provozní dobu, aby se zabránilo osobám vyhýbat se hraničním kontrolám“.

Ostraha vzdušných hranic

Podle čl. 2 bodu 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se ostrahou vzdušných hranic rozumí: „sledování veškerých letů letadel s posádkou nebo bezpilotních letadel a jejich cestujících nebo nákladu na území nebo z území členských států, které nejsou vnitřními lety“.

Vnitřní lety

Podle čl. 2 bodu 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399 (2016) se vnitřním letem rozumí: „veškeré lety výhradně z území nebo na území členského státu bez přistání na území třetí země“.

Situační orientace

Podle čl. 2 bodu 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se situační orientací rozumí: „schopnost monitorovat, odhalovat, identifikovat a sledovat nelegální přeshraniční činnosti a těmto činnostem porozumět s cílem nalézt dostatečné důvody pro reakci na základě kompilace nových informací a stávajících poznatků a zlepšit schopnost omezovat ztráty na životech migrantů na vnějších hranicích, podél nich nebo v jejich blízkosti“.

Schopnost reakce

Podle čl. 2 bodu 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se schopností reakce rozumí: „schopnost činit kroky zaměřené na boj proti nelegálním přeshraničním činnostem na vnějších hranicích, podél nich nebo v jejich blízkosti, včetně prostředků a harmonogramů pro přiměřenou reakci“.

Evropský systém ochrany hranic

Podle čl. 2 bodu 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se Evropským systémem ochrany hranic rozumí: „rámec pro výměnu informací a spolupráci mezi členskými státy a Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž“.

Úsek vnějších hranic

Podle čl. 2 bodu 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se úsekem vnějších hranic rozumí: „celá vnější hranice členského státu nebo její část vymezená vnitrostátním právem nebo určená národním koordinačním centrem či jiným příslušným vnitrostátním orgánem“.

Situační obraz

Podle čl. 2 bodu 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/1624 (2016) se situačním obrazem rozumí: „shrnutí georeferenčních údajů a informací v téměř reálném čase získaných od různých orgánů, ze senzorů, platforem a jiných zdrojů, které je předáváno zabezpečenými komunikačními a informačními kanály a které může být zpracováváno, výběrově zobrazováno a sdíleno s dalšími příslušnými orgány s cílem zajistit situační orientaci a podpořit schopnost reakce na vnějších hranicích, podél nich nebo v jejich blízkosti a v předhraniční oblasti“.

Přeshraniční trestná činnost

Podle čl. 2 bodu 12 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se přeshraniční trestnou činností rozumí: „jakákoli závažná trestná činnost s přeshraničním rozměrem páchaná na vnějších hranicích nebo podél těchto hranic nebo související s těmito hranicemi“.

Předhraniční oblast

Podle čl. 2 bodu 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 (2019) se předhraniční oblastí rozumí: „zeměpisná oblast za vnějšími hranicemi, která je relevantní pro správu vnějších hranic na základě analýzy rizik a situační orientaci“.

Incident

Podle čl. 2 bodu 14 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 (2019) se incidentem rozumí: „situace spojená s nedovoleným přistěhovalectvím, přeshraniční trestnou činností nebo s ohrožením životů migrantů na vnějších hranicích, podél nich nebo v jejich blízkosti“.

Statutární zaměstnanci

Podle čl. 2 bodu 15 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 (2019) se statutárními zaměstnanci rozumí: „pracovníci zaměstnaní Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž v souladu se služebním řádem úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) a pracovním řádem ostatních zaměstnanců Unie (dále jen „pracovní řád“), stanovenými nařízením Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68“.

Acquis Evropské unie

Podle EUR-Lex (2024) je *acquis* Evropské unie: „soubor společných práv a povinností, které tvoří jádro práva EU a jsou začleněny do právních systémů členských států EU“.

Operativní pracovníci

Podle čl. 2 bodu 16 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 (2019) se operativními pracovníky rozumí: „příslušníci pohraniční stráže, osoby pověřené doprovodem navracených osob, specialisté na navracení a další příslušní pracovníci tvořící stálý útvar Evropské pohraniční a pobřežní stráže ..., kteří případně působí jako příslušníci jednotek s výkonnými pravomocemi, a statutární zaměstnanci odpovědní za fungování ústřední jednotky

Evropského systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS), které nelze vyslat jako příslušníky jednotek“.

Příslušník jednotek

Podle čl. 2 bodu 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 (2019) se příslušníkem jednotek rozumí: „příslušník stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže vyslaný prostřednictvím jednotky pro správu hranic, podpůrného týmu pro řízení migrace nebo návratové jednotky“.

Jednotka pro správu hranic

Podle čl. 2 bodu 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se jednotkou pro správu hranic rozumí: „jednotka vytvořená ze stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže, která má být vyslána při společných operacích na vnějších hranicích a při zásazích rychlé reakce na hranicích do členských států a do třetích zemí“.

Podpůrný tým pro řízení migrace

Podle čl. 2 bodu 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se podpůrným týmem pro řízení migrace rozumí: „tým odborníků, který poskytuje technickou a operativní posilu členským státům, a to i v hotspotech, a který se skládá z operativních pracovníků, odborníků Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) a Europolu a tam, kde je to relevantní, z odborníků Agentury Evropské unie pro základní práva (FRA) a dalších institucí a jiných subjektů Unie a členských států“.

Hostitelský členský stát

Podle čl. 2 bodu 20 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se hostitelským členským státem rozumí: „členský stát, v němž probíhá nebo z něhož se zahajuje společná operace či zásah rychlé reakce na hranicích, návratová operace nebo návratový zásah, anebo členský stát, do nějž je vyslán podpůrný tým pro řízení migrace“.

Domovský členský stát

Podle čl. 2 bodu 21 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se domovským členským státem rozumí: „členský stát, z něhož je vyslán nebo dočasně přidělen pracovník ke stálému útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže“.

Zúčastněný členský stát

Podle čl. 2 bodu 22 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se zúčastněným členským státem rozumí: „členský stát, který se poskytnutím technického vybavení nebo pracovníků stálému útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže účastní společné operace, zásahu rychlé reakce na hranicích, návratové operace, návratového zásahu či vyslání podpůrného týmu pro řízení migrace, anebo členský stát, který se poskytnutím technického vybavení či pracovníků účastní návratových operací nebo návratových zásahů, avšak není hostitelským členským státem“.

Hotspot

Podle čl. 2 bodu 23 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se hotspotem rozumí: „oblast vytvořená na žádost hostitelského členského státu, v níž hostitelský členský stát, Komise, příslušné agentury Unie a zúčastněné členské státy spolupracují s cílem zvládnout existující nebo potenciální nepřiměřenou migrační výzvu vyznačující se významným nárůstem počtu migrantů přicházejících k vnějším hranicím“.

Navrácení

Podle čl. 3 bodu 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2008/115/ES (2008) se navrácením rozumí: „proces navrácení státního příslušníka třetí země, jako dobrovolné splnění povinnosti návratu nebo jako nucený návrat, do země jeho původu, nebo do země tranzitu v souladu s dohodami o zpětném přebírání osob či jinými ujednáními uzavřenými na úrovni Společenství nebo dvoustranně, nebo do jiné třetí země, do níž se dotčený státní příslušník třetí země dobrovolně rozhodne vrátit a jež ho přijme“.

Navrácená osoba

Podle čl. 2 bodu 26 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se navrácenou osobou rozumí: „neoprávněně pobývajícím státním příslušníkem třetí země, na něhož se vztahuje vykonatelné rozhodnutí o navrácení“.

Rozhodnutí o navrácení

Podle čl. 2 bodu 12 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/1624 (2016) se rozhodnutím o navrácení rozumí: „správní nebo soudní rozhodnutí nebo akt, kterým se rozhoduje nebo prohlašuje, že pobyt státního příslušníka třetí země je neoprávněný, a kterým se ukládá nebo prohlašuje povinnost návratu v souladu se směrnicí 2008/115/ES“.

Návratová operace

Podle čl. 2 bodu 27 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se návratovou operací rozumí: „operace organizovaná nebo koordinovaná Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž, při níž je jednomu či více členským státům poskytována technická a operativní posila a navracené osoby z jednoho či více členských států jsou navraceny buď nuceně, nebo dobrovolně, bez ohledu na dopravní prostředky“.

Návratový zásah

Podle čl. 2 bodu 28 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se návratovým zásahem rozumí: „činnost Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž, při níž je členským státům poskytována posílená technická a operativní pomoc spočívající ve vyslání návratových jednotek a organizaci návratových operací“.

Návratové jednotky

Podle čl. 2 bodu 29 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1896 (2019) se návratovými jednotkami rozumí: „jednotky vytvořené ze stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže, které mají být vyslány při návratových operacích, při návratových zásazích v členských státech nebo při jiných operativních činnostech souvisejících s prováděním úkolů spojených s navracením“.

Styčný úředník pro přistěhovalectví

Podle čl. 2 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2019/1240 (2019) se styčným úředníkem pro přistěhovalectví rozumí: „styčný úředník určený a vyslaný do zahraničí příslušnými orgány členského státu, Komisí nebo agenturou Unie v souladu s příslušným právním základem, aby se zabýval otázkami souvisejícími s přistěhovalectvím, bez ohledu na to, zda se jedná jen o část jeho povinností“.

2.2 Evropská pohraniční a pobřežní stráž

Frontex a vnitrostátní orgány členských států odpovědné za správu hranic a navracení, včetně pobřežní stráže v rozsahu vykonávání úkolů spojených s ochranou hranic, tvoří Evropskou pohraniční a pobřežní stráž (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Frontex zahrnuje stálý útvar Evropské pohraniční a pobřežní stráže (dále jen „stálý útvar“). K zajištění evropské integrované správy hranic agentura usnadňuje a zvyšuje účinnost uplatňování opatření Unie týkající se správy vnějších hranic a navrácení, především Schengenského hraničního kodexu, který stanoví Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399. K jednotnému a soustavnému uplatňování práva Unie na vnějších hranicích a *acquis* Unie v oblasti základních práv, především Listině základních práv Unie (dále jen „Listina“) přispívá agentura výměnou osvědčených postupů. Agentura je odpovědná Evropskému parlamentu a Radě (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Evropskou integrovanou správu hranic tvoří:

- ochrana hranic, opatření týkající se prevence a odhalování přeshraniční trestné činnosti typu terorismus, převaděčství a obchodování s lidmi, mechanismy a postupy identifikace a předávání zranitelných osob a osob potřebujících mezinárodní ochranu nebo osob, které o ni chtějí požádat;
- analýza rizik pro vnitřní bezpečnost a analýza hrozeb, jež mohou ovlivnit bezpečnost i fungování vnějších hranic;
- záchranné a pátrací operace zaměřené na osoby v tísni na moři prováděné v souladu s mezinárodním právem a nařízením Evropského parlamentu a Rady EU č. 656/2014, ke kterým může dojít během ostražky hranic na moři;
- spolupráce a výměna informací mezi členskými státy a mezi Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž a členskými státy;
- spolupráce orgánů, institucí a jiných subjektů Unie;
- spolupráce vnitrostátních orgánů členských zemí, jež jsou odpovědné za navrácení, ochranu hranic, výměnu informací a další úkoly prováděné na hranicích a případně vnitrostátních orgánů zbývajících se ochrannou základních lidských práv;
- spolupráce se třetími zeměmi v oblastech souvisejících s ochranou hranic s důrazem na sousední země a třetí země, které byly analýzou rizik určeny jako země tranzitu či původu nedovoleného přistěhovalectví;
- operativní a technická opatření v schengenském prostoru týkající se ochrany hranic, která mají bojovat proti přeshraniční trestné činnosti a řešit nedovolené přistěhovalectví;
- navrácení státních příslušníků třetích zemí, na které se vztahuje rozhodnutí o navrácení, jež vydal členský stát;
- využívání moderních technologií a rozsáhlých informačních systémů;
- mechanismy solidarity především unijní nástroje financování;

- mechanismy pro kontrolu kvality, jako jsou vnitrostátní mechanismy, hodnocení zranitelnosti a schengenský hodnotící mechanismus, zaručující provádění unijních právních předpisů v oblasti správy hranic (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Evropská integrovaná správa hranic je prováděna Evropskou pohraniční a pobřežní stráží a je sdílenou odpovědností agentury a vnitrostátních orgánů odpovědných za správu hranic, nevyjímaje pobřežní stráž v rozsahu vykonávání úkolů spojených s ochranou hranic. Primární odpovědnost za správu svých úseků vnějších hranic nesou členské státy. Při provádění opatření souvisejících s navrácením poskytuje agentura operativní a technickou pomoc, a to z vlastního podnětu nebo na žádost uvedeného členského státu, nicméně se souhlasem dotčeného členského státu. V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady EU 2008/115/ES jsou za vydávání rozhodnutí o navrácení a přijímání opatření k navrácení osob odpovědné členské státy. Výkon rozhodnutí o navrácení a správu svých vnějších hranic zajišťují členské státy v úzké spolupráci s agenturou. Poskytováním operativní a technické pomoci, koordinací, posuzováním a posilováním činností členských států při provádění činností týkajících se výkonu rozhodnutí o navrácení a správy vnějších hranic agentura podporuje prosazování opatření Unie (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Členské státy smí spolupracovat s jinými členskými státy a třetími zeměmi na operační úrovni, pokud se daná spolupráce slučuje s úkoly agentury. Členské státy se zdrží činností ohrožujících dosažení cílů agentury či její fungování. O operativní spolupráci s jinými členskými státy či třetími zeměmi v oblasti navrácení a na vnějších hranicích podávají členské státy agentuře zprávy. O této spolupráci výkonný ředitel agentury každoročně informuje správní radu agentury (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Prostřednictvím cyklu víceleté strategické politiky zajišťuje Evropská pohraniční a pobřežní stráž a Komise účinnost evropské integrované zprávy hranic. Tato politika stanovuje, jaké má být systematické, soudržné a integrované řešení výzev v oblasti navrácení a správy hranic. Na období pěti let stanovuje priority politiky a poskytuje strategické pokyny. Cyklus víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic se skládá ze čtyř fází (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V první fázi Komise na základě strategické analýzy rizik pro evropskou integrovanou správu hranic vypracuje koncepční dokument rozvíjející víceletou strategickou politiku pro evropskou integrovanou správu hranic. Tento dokument Komise předloží Radě a Evropskému parlamentu k diskusi a následně přijme sdělení, které stanoví víceletou strategickou politiku pro

evropskou integrovanou správu hranic (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V druhé fázi na návrh výkonného ředitele připravený ve spolupráci s Komisí a členskými státy agentura rozhodnutím správní rady stanoví operativní a technickou strategii pro evropskou integrovanou správu hranic za účelem provádění víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic. Operativní a technická strategie musí ve všech státech podporovat a prosazovat provádění evropské integrované správy hranic (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V třetí fázi členské státy spoluprací vnitrostátních orgánů, jež jsou odpovědné za navrácení a správu vnějších hranic, stanoví vnitrostátní strategie pro evropskou integrovanou správu hranic (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Ve čtvrté fázi Komise po čtyřech letech od přijetí víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic zhodnotí její provádění. Při přípravě následujícího cyklu víceleté strategické politiky Komise zohlední výsledky tohoto hodnocení. Agentura a členské státy Komisi poskytnou informace nezbytné k provedení tohoto hodnocení. Jeho výsledky Komise sdělí Radě a Evropskému parlamentu. Komise změní víceletou strategickou politiku pro evropskou integrovanou správu hranic nebo její příslušné části, pokud to situace v oblasti navrácení nebo na vnějších hranicích vyžaduje. V případě změny se změní i operativní a technická strategie a vnitrostátní strategie (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Evropská pohraniční a pobřežní stráž zavede integrované plánování pro navrácení a správu hranic zahrnující programování rozvoje kapacit, operační plánování a pohotovostní plánování, na základě cyklu víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic. Agentura a členské státy přijmou operační plány pro navrácení a správu hranic. Operační plány členských zemí, které se týkají úseků hranic s vysokou či kritickou úrovní dopadu jsou koordinovány s agenturou a sousedními členskými státy, aby byly provedeny nezbytná přeshraniční opatření a úpravy poskytování podpory ze strany agentury. Každé operativní činnosti v operačním plánování je vytvořen operační plán. Ve vhodných případech lze operační plány či jejich části utajit. Každý členský stát přijme pohotovostní plán pro navrácení a správu svých hranic, který musí být v souladu s vnitrostátní strategií integrované správy hranic. Tento pohotovostní plán popíše nezbytná opatření a zdroje pro posílení kapacit, nevyjímaje podporu a logistiku na úrovni agentury a na vnitrostátní úrovni (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V souladu se svou vnitrostátní strategií integrované správy hranic přijme každý členský stát vnitrostátní program rozvoje pro navrácení a správu hranic. Tento program popíše

střednědobý až dlouhodobý vývoj vnitrostátních kapacit pro navrácení a správu hranic. Program řeší rozvoj každé složky evropské integrované správy hranic, především pořízování a údržbu vybavení, nábor a odbornou přípravu specialistů na navrácení a příslušníků pohraniční stráže, výzkum, vývoj a zdroje financování. Vnitrostátní programy rozvoje kapacit a pohotovostní plány vycházejí ze scénářů, jež jsou odvozeny z analýzy rizik. Tyto scénáře zohlední výzvy definované v cyklu víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic a možný vývoj situace v oblasti nedovoleného přistěhovalectví a na vnějších hranicích. Tyto scénáře jsou stanoveny v odpovídajících vnitrostátních programech rozvoje kapacit a v pohotovostních plánech. Metodika a postup vytvoření vnitrostátního programu rozvoje kapacit a pohotovostního plánu jsou na návrh výkonného ředitele po konzultaci se členskými státy přijaty správní radou (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura připraví přehled víceletého plánování profilů pracovníků stálého útvaru, vnitrostátních programů rozvoje kapacit a víceleté strategie pro pořízování vybavení agentury. Tento přehled agentura sdílí s Komisí a členskými státy, aby se identifikovaly příležitosti ke spolupráci v oblastech, na něž se vztahují vnitrostátní programy rozvoje kapacit a ke společnému zadávání zakázek. Na základě přehledu vnitrostátních programů rozvoje kapacit s přihlédnutím k víceletým plánům agentury, výsledkům analýzy rizik a hodnocení zranitelnosti navrhne výkonný ředitel plán kapacit. Správní rada se schází alespoň jednou ročně k projednání a schválení plánu kapacit Evropské pohraniční a pobřežní stráže. Po schválení správní radou se plán kapacit Evropské pohraniční a pobřežní stráže připojí k operativní a technické strategii (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.3 Fungování Evropské pohraniční a pobřežní stráže

2.3.1 Úkoly Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž

Agentura monitoruje operativní potřeby členských států, které souvisejí s navrácením, nevyjímaje shromažďování operativních údajů. Prostřednictvím styčných úředníků agentury v členských státech monitoruje správu vnějších hranic. Provádí hodnocení zranitelnosti a hodnocení připravenosti a schopnosti členských států čelit výzvám a hrozbám na vnějších hranicích. Při návratových operacích a všech svých činnostech na vnějších hranicích sleduje dodržování základních práv. Podporuje provozování a rozvoj Evropského systému ochrany hranic (EUROSUR), jež má zásadní význam pro výměnu informací. V souladu s mezinárodní právem a nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 656/2014 poskytuje operativní a technickou pomoc členským státům a třetím zemím na podporu záchranných a pátracích operací

zaměřených na osoby v tísni na moři, ke kterým může dojít během operací ostražky hranic na moři (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura pomáhá členským státům organizováním a koordinací společných operací při okolnostech vyžadujících zvýšenou operativní a technickou pomoc na vnějších hranicích. Pomáhá členským státům zahajováním zásahů rychlé reakce na vnějších hranicích členských států, jež jsou vystaveny výzvě, které jsou zvláštní a nepřiměřené, s přihlédnutím k situacím představujícím humanitární nouzi a vyžadujícím záchranné operace na moři. Při společných operacích, zásazích rychlé reakce na hranicích, návratových zásazích a operacích vysílá stálý útvar v rámci podpůrných týmů pro řízení migrace, návratových jednotek a jednotek pro správu hranic (společně dále jen „jednotky“). Vytvoří rezervu technického vybavení, jež má být využívána při společných operacích, zásazích rychlé reakce na hranicích, návratových zásazích a operacích a v rámci týmů pro řešení migrace. Za podpory vnitřního mechanismu kontroly kvality řídí a rozvíjí vlastní technické a lidské kapacity, aby přispívala do stálého útvaru, včetně rezervy technického vybavení, nábory a odborné přípravy svých zaměstnanců působících jako příslušníci jednotek (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V rámci podpůrných týmů pro řízení migrace v hotspotech agentura vysílá technické vybavení a operativní pracovníky k poskytnutí pomoci při kontrole, snímání otisků prstů a zjišťování totožnosti. V rámci těchto týmů ve spolupráci s příslušnými vnitrostátními orgány a Evropským podpůrným úřadem pro otázky azylu vytvoří postup pro poskytování a předávání informací osobám, jež potřebují mezinárodní ochranu či o ni chtějí požádat. Součástí tohoto postupu je i postup pro identifikaci zranitelných skupin. Poskytuje pomoc při procesu navrácení, organizaci a koordinaci návratových operací a poskytuje operativní a technickou podporu při návratových zásazích a operacích. Při návratových zásazích vysílá návratové jednotky. Vytvoří rezervu osob pověřených sledováním nuceného navrácení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura poskytuje členským státům podporu za okolností vyžadujících zvýšenou operativní a technickou pomoc v boji proti přeshraniční trestné činnosti a terorismu na vnějších hranicích. Spolupracuje s Agenturou Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (EUROJUST) a Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (EUROPOL) v mezích svého a jejich mandátu. Spolupracuje s EASO v mezích svého a jejich mandátu. Spolupracuje s FRA v mezích svého a jejího mandátu, aby zajistila jednotné a nepřetržité uplatňování *acquis* Unie v oblasti základních práv. Spolupracuje s Evropskou agenturou pro námořní bezpečnost (EMSA) a Evropskou agenturou pro kontrolu rybolovu (EFCA) v mezích svého a jejich mandátu, aby podporovala vnitrostátní orgány při výkonu funkcí pobřežní strážě a poskytováním odborné přípravy, vybavení, služeb, informací a koordinací víceúčelových

operací. Spolupracuje se třetími zeměmi v oblastech její působnosti případně i prostřednictvím operativního vyslání jednotek pro správu hranic do třetích zemí. V souvislosti s operativní a technickou spoluprací pomáhá členským státům a třetím zemím. Pomáhá členským státům a třetím zemím při odborné přípravě příslušníků vnitrostátní pohraniční stráže, odborníků na navrácení a dalších pracovníků, což zahrnuje i vypracovávání společných programů a standardů odborné přípravy (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura se podílí na řízení a vývoji inovačních a výzkumných činností, včetně využití vyspělé technologie ostrahy, případně pilotních projektů, které mají význam při ochraně vnějších hranic. Vyvíjí technické normy pro výměny informací. V oblasti navrácení a ochrany hranic podporuje vývoj technických norem pro vybavení a propojení sítí a systému, případně i společných minimálních standardů pro ostrahu vnějších hranic v souladu s pravomocemi Komise a členských států. Provádí analýzu rizik zahrnující všechny aspekty integrované správy hranic a monitoruje migrační toky. Vytvoří komunikační síť a zajistí její funkčnost. Ve spolupráci s Komisí, Evropskou migrační sítí zřízenou rozhodnutím Rady 2008/381/ES, institucemi a jinými subjekty Unie vyvíjí a provozuje informační systémy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725, které umožňují spolehlivou a rychlou výměnu informací o vznikajících rizicích při navrácení, nedovoleném přistěhovalectví a správě vnějších hranic. Při vytváření společného prostředí pro sdílení informací poskytuje nezbytnou pomoc. Dodržuje vysoké standardy v oblasti správy hranic, což umožňuje veřejnou kontrolu, transparentnost a zajišťuje prosazování, dodržování a ochranu základních práv. Provozuje a řídí systém Falešné a pravé doklady online (FADO) a podporuje členské státy usnadněním odhalování podvodu s doklady. Zajišťuje zřízení a fungování ústřední jednotky ETIAS a plní povinnosti a úkoly svěřené agentuře nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1240. Agentura poskytuje veřejnosti komplexní, přesné a podrobné informace o své činnosti a komunikuje ve věcech, jež spadají do jejího mandátu. Tato komunikace nesmí být na újmu plnění úkolů a nesmí vést k prozrazení operativních informací, jež by ohrozilo dosažení cílů operací. Agentura komunikuje v souladu s plány pro šíření informací a komunikaci přijatými správní radou (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.3.2 Výměna informací a spolupráce

Agentura, vnitrostátní orgány odpovědné za navrácení a zprávu hranic a pobřežní stráž v rozsahu, v jakém vykonává úkoly ochrany hranic, jsou povinny vyměňovat si informace a spolupracovat v dobré víře (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V souladu s vnitrostátními a unijními právními předpisy upravujícími výměnu informací agentura, vnitrostátní orgány odpovědné za navrácení a správu hranic a pobřežní stráž v rozsahu, v jakém vykonává úkoly ochrany hranic, sdílí s přesností nezbytné informace, aby mohli vykonávat své úkoly. Agentura přijme opatření k usnadnění výměny informací, jež se týkají jejích úkolů, s Komisí a členskými státy. Za účelem sběru statistických údajů, analýzy rizik, odborné přípravy, posouzení situace ve třetích zemích a podpory členských států v souvislosti s pohotovostní plánováním si agentura vyměňuje informace významné pro provádění svých úkolů s institucemi a jinými subjekty Unie. Za tímto účelem se vypracují nezbytné struktury a nástroje mezi institucemi a jinými subjekty Unie (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Každý členský stát určí vnitrostátní kontaktní místo pro komunikaci s agenturou ohledně všech záležitostí týkajících jejích činností. Vnitrostátní kontaktní místo musí být neustále dostupné a zajišťovat předávání informací z agentury všem příslušným orgánům v dotčeném členském státě, členům správní rady a národnímu koordinačnímu centru. Členské státy mohou určit až dva zaměstnance, kteří budou přiřazeni do agentury jako styční úředníci a budou zastupovat vnitrostátní kontaktní místo. Styční úředníci usnadňují komunikaci mezi agenturou a vnitrostátním kontaktním místem. Styčním úředníkům jsou agenturou poskytnuty prostory ve svém ústředí a podpora pro výkon jejich povinností. Ostatní náklady vzniklé vyslání styčných úředníků hradí příslušný členský stát. Správní rada stanoví pravidla a podmínky pro vyslání styčných úředníků a pravidla týkající se jim poskytnuté podpory (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Vnitrostátním kontaktním místem pro komunikaci s agenturou je v České republice (ČR) Ředitelství služby cizinecké policie. Ředitelství služby cizinecké policie koordinuje operativní aktivity agentury, probíhající na území ČR, zajišťuje účast ČR na operativních aktivitách agentury mimo ČR, účast odborníků Služby cizinecké policie na pracovních jednáních a expertních skupinách Frontex, komunikaci s centrálou agentury ve Varšavě, finanční management a návratnost finančních výdajů spojených s aktivitami agentury. Dále vypracovává podklady a stanoviska ČR k otázkám agentury, poskytuje ostatním vnitroresortním orgánům a institucím ČR informační a poradní servis k problematice agentury. Připravuje instrukce na jednání správní rady pro člena správní rady Frontex za ČR. Tím je ředitel služby cizinecké policie (Policie České republiky, 2024).

Agentura tvoří komunikační síť a zajistí její funkčnost s cílem poskytnout analytické a komunikační nástroje, umožnit výměnu citlivých neutajovaných informací a utajovaných informací téměř v reálném čase a zabezpečeným způsobem s národními centry a mezi nimi navzájem. Žádné aplikace a systémy využívající komunikační síť nemohou být v nesouladu

s právem Unie v oblasti ochrany údajů. Komunikační síť musí být v provozu dvacet čtyři hodin denně, sedm dní v týdnu a musí umožňovat pořádání audiokonferencí a videokonferencí, rychlou dvoustrannou a mnohostrannou výměnu informací, zabezpečené nakládání s citlivými neutajovanými informacemi a jejich zabezpečené zpracování, přenos a uchovávání. Musí také umožňovat zabezpečené nakládání s utajovanými informacemi EU až do stupně utajení CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL nebo do rovnocenného vnitrostátního stupně utajení a zabezpečené zpracování, přenos a uchovávání těchto informací. Pro nakládání s utajovanými informacemi, jejich zpracování, přenos a ukládání musí být vyhrazena samostatná, řádně akreditovaná část komunikační sítě. Technickou podporou komunikační sítě agentura zajišťuje její neustálou dostupnost a její schopnost podporovat informační a komunikační systém (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Ve spolupráci s členskými státy agentura vyvíjí technické normy za účelem vytvoření a vývoje rozhraní mezi systémy pro výměnu informací a softwarovými aplikacemi členských zemí a agentury. Za účelem propojení komunikační sítě s vnitrostátními sítěmi, jež se používají k vytvoření vnitrostátních situačních obrazů, a dalšími informačními systémy. Za účelem vysílání situačních obrazů, případně specifických situačních obrazů a zajištění komunikace mezi příslušnými středisky vnitrostátních orgánů, příslušnými jednotkami a jednotkami vyslanými agenturou s použitím komunikačních prostředků typu rádiové sítě a družicová komunikace. Také za účelem podávání zpráv o poloze vlastních prostředků za co nejlepšího využití technologického rozvoje systému družicové navigace vytvořeného v programu Galileo v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1285/2013 (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Prostřednictvím svých národních koordinačních center a pod dohledem příslušných vnitrostátních orgánů členské státy zajistí, aby jejich agentury, vnitrostátní orgány a jiné subjekty při používání komunikační sítě a systémů agentury pro výměnu informací měli nepřetržitý a náležitý přístup k systémům a sítím agentury či k sítím a systémům s nimi propojenými. Dále aby splňovaly technické normy, uplatňovaly bezpečnostní standardy a pravidla, jež jsou rovnocenná těm agenturním a zpracovávaly, vyměňovaly si a uchovávaly citlivé neutajované a utajované informace v souladu s bezpečnostními předpisy týkajícími se ochrany utajovaných informací a citlivých neutajovaných informací (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.3.3 Evropský systém ochrany hranic

Evropský systém ochrany hranic je zřízen jako integrovaný rámec pro výměnu informací a operativní spolupráci uvnitř Evropské pohraniční a pobřežní stráže s cílem posílit schopnost reakce a zlepšit situační orientaci pro účely správy hranic a odhalování, předcházení a boje proti přeshraniční trestné činnosti a nedovolenému přistěhovalectví za účelem záchrany životů a zajištění ochrany migrantů. (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Evropský systém ochrany hranic se využije na ostrahu vnějších vzdušných, pozemních i námořních hranic, monitorování, identifikaci, odhalování, sledování a zaznamenávání nedovoleného překračování hranic, zadržování osob nedovoleně překračujících hranice, hraniční kontroly na určených hraničních přechodech, odhalování přeshraniční trestné činnosti a nedovoleného přistěhovalectví, boje proti těmto jevům a předcházení jim a záchrany životů a zajištění ochrany migrantů. Evropský systém ochrany hranic se nevyžije na žádná správní ani právní opatření přijatá po zaznamenání překročení vnějších hranic či přeshraniční trestné činnosti orgány členského státu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura a členské státy využívají EUROSUR ke spolupráci v oblasti ochrany hranic a výměně informací. Evropský systém ochrany hranic tvoří národní koordinační centra, vnitrostátní situační obrazy, evropský situační obraz, nevyjímaje informace o úsecích vnějších hranic s odpovídajícími úrovněmi dopadu, specifické situační obrazy, služby fúze dat EUROSUR a integrované plánování. Prostřednictvím komunikační sítě a příslušných systémů poskytují národní koordinační centra agentuře informace ze svých vnitrostátních situačních obrazů a případně ze specifických situačních obrazů, které jsou potřeba k vytvoření a zajišťování funkčnosti evropského situačního obrazu. Agentura poskytuje národním koordinačním centrům neomezený přístup k evropskému situačnímu obrazu a specifickým situačním obrazům dvacet čtyři hodin denně, sedm dní v týdnu prostřednictvím komunikační sítě (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Každý členský stát určí, spravuje a provozuje národní koordinační centrum. To zajišťuje koordinaci a výměnu informací mezi orgány odpovědnými za ochranu hranic na vnitrostátní úrovni, agenturou a ostatními národními koordinačními centry. Každý členský stát zřízení svého národního koordinačního centra oznámí Komisi, ta o tom uvědomí agenturu a ostatní členské státy. Národní koordinační centrum je v rámci EUROSUR jediným kontaktním místem pro spolupráci a výměnu informací s agenturou a jinými národními koordinačními centry. Národní koordinační centrum zajišťuje spolupráci a výměnu informací mezi agenturou, národními koordinačními centry a všemi vnitrostátními orgány, jež jsou na vnitrostátní úrovni odpovědné za ochranu vnějších hranic. Řídí šíření relevantních informací na vnitrostátní úrovni a zajišťuje

výměnu informací s azylovými, imigračními, donucovacími orgány a orgány činnými při záchraně a pátrání. Přispívá k účinnému a účelnému řízení personálu a zdrojů. Vytváří vnitrostátní situační obraz a zajišťuje jeho funkčnost. V souladu s vnitrostátním právem koordinuje vnitrostátní systém ochrany hranic. Na vnitrostátní úrovni podporuje plánování, koordinace a provádění ochrany hranic. Přispívá k měření účinnosti ochrany hranic na vnitrostátní úrovni. Koordinuje operativní opatření s členskými státy třetími zeměmi bez dotčení pravomocí ostatních členských států a agentury. Přispívá k zabezpečení informací informačních systémů agentury a vnitrostátních informačních systémů s dohledem vnitrostátních orgánů. Zajišťováním schopnosti reakce a situační orientací mohou členské státy pověřit místní, regionální, věcně specializované či jiné orgány, jež mohou přijímat operativní rozhodnutí. Rozhodnutím členského státu pověřit orgány úkoly nesmí být dotčena schopnost národního koordinačního centra vyměňovat si informace a spolupracovat s agenturou a ostatními národními koordinačními centry. Činnost národního koordinačního centra musí být zajištěna dvacet čtyři hodin denně, sedm dní v týdnu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Ve spolupráci s agenturou a dalšími institucemi a jinými subjekty Unie Komise přijme a zpřístupní praktickou příručku pro uplatňování a řízení EUROSUR. Tato příručka obsahuje operativní a technické pokyny, osvědčené postupy a doporučení týkající se i spolupráce se třetími zeměmi. Příručka je Komisí přijata ve formě doporučení. Po konzultaci s agenturou a členskými státy může Komise rozhodnout, že některé části příručky podléhají utajení ve stupni RESTREINT UE/EU RESTRICTED (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Členské státy a agentura zajistí zavedení postupů k monitorování operativních a technických funkcí EUROSUR z hlediska dosažení schopnosti reakce na vnějších hranicích a vhodné situační orientace. Kvalita údajů sdílených v evropském situačním obraze a služby poskytované komunikační sítí je průběžně monitorována agenturou. Ta předá informace získané monitorováním národním koordinačním centřům a kontrolním a řídicím strukturám používaných pro agenturní operace jako součást služeb fúze dat EUROSUR. Tyto informace mají stupeň utajení RESTREINT UE/EU RESTRICTED (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.3.4 Situační orientace

Shromažďováním, generováním, porovnáváním, hodnocením, analýzou, interpretací, vizualizací a šířením informací jsou vytvářeny evropský situační obraz, vnitrostátní situační obrazy a specifické situační obrazy. Situační obrazy se skládají z vrstvy týkající se událostí,

operační vrstvy a analytické vrstvy. Vrstva týkající se událostí zachycuje incidenty a události, jež souvisí s přeshraniční trestnou činností, nedovoleným překračováním hranice a informace o neoprávněných druhotných pohybech, jež by měli vést k pochopení migračních trendů, tras a objemu. Operační vrstva obsahuje informace o operacích, plánu nasazení, operační oblasti a času, polohy, stavu a typu prostředků, jejichž účast je stanovena operačním plánem. Analytická vrstva obsahuje analyzované informace, které jsou relevantní zejména pro přiřazení úrovní dopadu k jednotlivým úsekům vnějších hranic, analytické zprávy a další podkladové informace, údaje o hlavním vývoji a ukazatelích. Situační obrazy umožňují sledování a identifikaci operací a událostí a analýzu týkající se situací ve kterých jsou ohroženy lidské životy. Podrobnosti o informačních vrstvách situačních obrazů a pravidla pro vytváření specifických situačních obrazů jsou stanoveny v prováděcím aktu Komise. Prováděcí akt stanovuje druh informací, jež mají být poskytnuty, subjekty odpovědné za shromažďování, zpracovávání, předávání a archivaci konkrétních informací, pravidla pro zabezpečení a ochranu údajů, mechanismy kontroly kvality a maximální lhůty pro podávání zpráv (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

S cílem poskytovat přesné a účelné informace všem orgánům odpovědným na vnitrostátní úrovni za ochranu vnějších hranic, každé národní koordinační centrum vytváří vnitrostátní situační obraz a zajišťuje jeho funkčnost. Vnitrostátní situační obraz je vytvářen z informací agentury, vnitrostátního systému ochrany hranic, stacionárních a mobilních senzorů používaných vnitrostátními orgány odpovědnými za ostrahu vnějších hranic, hlídek v rámci ostrahy hranic a dalších kontrolních misí, místních, regionálních a dalších koordinačních center, jiných vnitrostátních systémů a orgánů, operačních center a kontaktních míst, styčných důstojníků pro přistěhovalectví, hraničních kontrol, národních koordinačních center jiných členských států, systémů hlášení lodí, jiných mezinárodních a evropských organizací, orgánů a regionálních sítí třetích zemí a dalších zdrojů. Každému incidentu ve vrstvě vnitrostátního situačního obrazu týkající se událostí přiřadí národní koordinační centrum jedinou orientační úroveň dopadu v rozmezí „nízká“, „střední“, „vysoká“ a „velmi vysoká“. Všechny incidenty jsou oznamovány agentuře. Na žádost vnitrostátních orgánů smí národní koordinační centrum omezit přístup k informacím, jež souvisí s národní bezpečností a vojenskými prostředky, dle zásady „vědět jen to nejnnutnější“. Národní koordinační centra sousedních členských států mohou vzájemně sdílet situační obraz sousedících úseků vnějších hranic, včetně polohy, typu a stavu vlastních prostředků, které působí v sousedících úsecích vnějších hranic (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

S cílem poskytovat národním koordinačním centrům a Komisi přesné a účinné analýzy a informace týkající se neoprávněných druhotných pohybů, vnějších hranic a předhraniční oblasti

vytváří agentura evropský situační obraz a zajišťuje jeho funkčnost. Evropský situační obraz je vytvářen z informací národních koordinačních center, vnitrostátních situačních obrazů, styčných úředníků pro přistěhovalce, agentury a jejich styčných úředníků, delegací Unie, misí a operací společné bezpečnostní a obranné politiky, mezinárodních organizací, institucí a jiných subjektů Unie, orgánů a regionálních sítí třetích zemí a pracovních ujednání s nimi uzavřených, dalších zdrojů. Vrstva evropského situačního obrazu týkající se událostí obsahuje informace o událostech a incidentech obsažených ve vrstvě vnitrostátních situačních obrazů týkající se událostí, událostech a incidentech obsažených ve specifických situačních obrazech a incidentech v hotspotu, operační oblasti společné operace či zásahu rychlé reakce koordinovaných agenturou. Operační vrstva evropského situačního obrazu obsahuje informace o hotspotech, zásazích rychlé reakce a společných operacích koordinovaných agenturou a informace o stavu a trvání mise, jejím umístění a mandátu, statistické údaje a soubory informací pro sdělovací prostředky, denní a týdenní situační zprávy a informace o zapojených členských státech a dalších aktérech. Agentura v evropském situačním obraze zohlední rovněž dopadu, jež daným incidentům přiřadila národní koordinační centra ve vnitrostátních situačních obrazech. Agentura přiřadí každému incidentu v předhraniční oblasti orientační úroveň dopadu a informuje o tom národní koordinační centra (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

S cílem podporovat specifické operativní činnosti na vnějších hranicích nebo sdílet informace s mezinárodními organizacemi a orgány, institucemi a jinými subjekty Unie mohou členské státy a agentura vytvářet specifické situační obrazy a zajišťovat jejich funkčnost. Specifické situační obrazy se skládají z informací evropského situačního obrazu a vnitrostátních situačních obrazů. Operační plán dotčených operativních činností stanoví podrobná pravidla pro vytváření a sdílení specifických situačních obrazů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura koordinuje služby fúze dat EUROSUR s cílem nákladově efektivním způsobem a spolehlivě zajišťovat Komisi, národním koordinačním centrům i sobě informace o předhraniční oblasti a vnějších hranicích. Na žádost národního koordinačního centra mu agentura poskytuje informace o předhraniční oblasti a vnějších hranicích jeho členského státu. Žádost národního koordinačního centra může agentura z finančních, provozních či technických důvodů zamítnout. Agentura může z vlastního podnětu využít nástroje ostrahy ke shromažďování informací o předhraniční oblasti (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Informace o předhraniční oblasti mohou být získány:

- „ze selektivního monitorování určených přístavů a úseků pobřeží třetí země...“;

- „ze sledování plavidel nebo jiných dopravních prostředků pohybujících se na volném moři a ze sledování letadel ...“;
- „z monitorování určených oblastí v námořním prostoru s cílem odhalit, identifikovat a sledovat plavidla a jiné dopravní prostředky, jež jsou používány ... k nedovolenému přistěhovalectví či přeshraniční trestné činnosti ...“;
- „z monitorování určených oblastí vzdušných hranic s cílem odhalit, identifikovat a sledovat letadla a jiné prostředky ... o nichž bylo zjištěno, že jsou používány k nedovolenému přistěhovalectví či přeshraniční trestné činnosti“;
- „z hodnocení prostředí v určených oblastech v námořním prostoru a na vnějších pozemních a vzdušných hranicích za účelem optimalizace monitorování a hlídkování“;
- „ze selektivního monitorování určených předhraničních oblastí na vnějších hranicích, které byly na základě analýzy rizik a informací označeny jako potenciální výchozí nebo tranzitní oblasti pro nedovolené přistěhovalectví či přeshraniční trestnou činnost“;
- „z monitorování migračních toků do Unie a uvnitř Unie, pokud jde o trendy, objem a trasy“;
- „z monitorování médií, zpravodajských informací z otevřených zdrojů a analýzy činnosti na internetu v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 nebo nařízením (EU) 2016/679 ... za účelem předcházení nedovolenému přistěhovalectví či přeshraniční trestné činnosti“;
- „z analýzy informací získaných z rozsáhlých informačních systémů za účelem odhalení měnících se tras a metod využívaných při nedovoleném přistěhovalectví a přeshraniční trestné činnosti.“ (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.3.5 Analýza rizik

Agentura monitoruje migrační toky uvnitř Unie a do Unie, v souvislosti s navracením, trendy a výzvami na vnějších hranicích, migračními trendy, trasami a objemy. Za tímto účelem, na návrh výkonného ředitele, správní rada rozhodnutím vytvoří společný model integrované analýzy rizik, jež bude uplatňován agenturou i členskými státy. Společný model integrované analýzy rizik je vytvořen a případně aktualizován na základě výsledku hodnocení provádění cyklu

víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic. Agentura připravuje obecné roční analýzy rizik a cílené analýzy rizik pro operativní činnosti, které předkládá Komisi, Evropskému parlamentu a Radě. V konzultaci s členskými státy agentura každý druhý rok připraví a předloží Komisi, Evropskému parlamentu a Radě strategickou analýzu rizik pro evropskou integrovanou správu hranic. Strategická analýza rizik pro evropskou integrovanou správu hranic se zohlední při přípravě cyklu víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic. Tyto analýzy rizik zahrnují všechny aspekty, jež jsou relevantní pro evropskou integrovanou správu hranic, s cílem vytvořit mechanismus včasného varování (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Nezbytné informace o situaci, trendech a možných hrozbách v oblasti navracení a na vnějších hranicích jsou agentuře poskytovány členskými státy. Pravidelně či na žádost agentury jí členské státy poskytují informace získané z analytických vrstev vnitrostátních situačních obrazů a operativní a statistické údaje shromážděné ve vztahu k evropské integrované správě hranic, které jsou uvedeny na seznamu povinných informací a údajů, jež mají být vyměňovány s agenturou. Výsledky analýzy rizik se předkládají správní radě a sdílejí s orgány členských států. Při plánování svých činností a operací na vnějších hranicích a týkajících se navracení členské státy zohlední výsledky analýzy rizik. Výsledky společného modelu integrované analýzy rizik agentura začlení do rozvoje společných hlavních osnov odborné přípravy (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Analýza rizik 2023/2024 se věnuje především nelegální migraci po souši a po moři, utajeným nelegálním vstupům, padělaným dokumentům, navracení, terorismu, pašování drog, střelných zbraní, tabáku, lidí a ukradených aut a jejich částí. Ve výhledu počítá s nárůstem migrace do EU a stálé aktivity všech dosavadních migračních tras. Do změny situace na Ukrajině a snížení ostrahy východních hranic předpokládá nadále nízkou pašeráckou aktivitu na východních hranicích. V době ukončení konfliktu na Ukrajině očekává problémy v souvislosti s rozsáhlým pašováním střelných zbraní z Ukrajiny (European Border and Coast Guard Agency, 2023b).

Výroční stručná zpráva 2023 ve výhledu na rok 2024 počítá s pokračováním nelegální migrace a s tím spojenými riziky vstupu vysoce rizikových jedinců a celé řadě přeshraničních trestných činností. Uvádí situace jako je například válka na Ukrajině, šíření džihádistických skupin v oblasti Sahel a rozšíření konfliktu v Gaze, které mohou znamenat znepokojení pro evropskou správu hranic. Rizika průniku teroristů spolu s migranty zůstává nadále vysoká a s pokračující situací v Gaze se zvyšuje riziko teroristických útoků v EU. Se zvyšujícím počtem nelegální migrace, očekává vzestupný trend rozhodnutí o navracení. Dynamika přeshraniční trestné činnosti bude pravděpodobně stoupat kvůli přírodním katastrofám a vysídlování obyvatelstva

kvůli nepokojům a konfliktům. Očekává se, že nejvíce zasažené budou Centrální středomořská trasa, Východní středomořská trasa, Západobalkánská trasa (European Border and Coast Guard Agency, 2023a).

2.3.6 Prevence a schopnost reakce

Každý členský stát rozdělí své vnější hranice na úseky vnějších hranic a oznámí je agentuře. Tyto úseky jsou námořní, pozemní a případně vzdušné. Veškeré změny úseků členské státy neprodleně oznámí agentuře, aby byla zajištěna kontinuita analýz rizik prováděných agenturou (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Prostřednictvím styčných úředníků agentury Frontex zajišťuje pravidelné monitorování navrácení a správy vnějších hranic ve všech členských státech. Jeden styčný úředník může mít na starost až čtyři členské státy, které jsou si zeměpisně blízko. Styčné úředníky jmenuje výkonný ředitel z řad odborníků agentury. Výkonný ředitel po poradě s dotčenými členskými a na základě analýzy rizik předloží návrh, jaké mají být podmínky a povaha vyslání styčných úředníků, jaké mohou mít úkoly a do kterého členského státu nebo regionu může být styčný úředník vyslán. Tento návrh musí schválit správní rada. Výkonný ředitel informuje dotčený členský stát o jmenování styčného úředníka a společně s tímto členským státem rozhodne o místě, kam bude úředník vyslán (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Styční úředníci jednají jménem agentury, podporují spolupráci a dialog mezi agenturou a vnitrostátními orgány zodpovědnými za správu hranic a navrácení, včetně pobřežní stráže, pokud vykonává úkoly spojené s ochranou hranic. Styční úředníci fungují jako spojovací články mezi agenturou a vnitrostátními orgány zodpovědnými za správu hranic a navrácení, včetně pobřežní stráže, pokud vykonává úkoly spojené s ochranou hranic. Úředníci napomáhají shromažďování informací, jež agentura potřebuje k monitorování nedovoleného přistěhovalectví, provádění analýzy rizik a provádění hodnocení zranitelnosti. Dále monitorují opatření přijatá členskými státy na úsecích hranic, kterým byla přiřazena vysoká či kritická úroveň dopadu. Přispívají k uplatňování *acquis* Unie v oblasti navrácení, správy vnějších hranic a dodržování základních práv. Pokud je potřeba, tak spolupracují s úředníkem pro otázky základních práv, aby podpořili dodržování základních práv při práci agentury. Styční úředníci pomáhají členským státům s přípravou pohotovostních plánů týkajících se správy hranic. Úředníci usnadňují komunikaci mezi agenturou a členskými státy a sdílejí informace agentury, včetně informací o probíhajících operacích, s členskými státy (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Styční úředníci podávají výkonnému řediteli pravidelně zprávy o provádění návratových operací do příslušných třetích zemí, situaci na vnějších hranicích a schopnosti dotčeného členského státu účinně zvládat situaci na vnějších hranicích. Úředníci monitorují opatření přijatá členskými státy v souvislosti se situacemi vyžadujícími okamžité kroky na vnějších hranicích. Úředníci monitorují opatření přijatá členskými státy související s navrácením a podporují shromažďování informací potřebných k provádění činností spojených s navrácením. Výkonný ředitel bezodkladně informuje dotčený členský stát, pokud zprávy styčného úředníka vyvolávají obavy v souvislosti s hledisky relevantními pro dotčený členský stát. Dle vnitrostátních pravidel a pravidel Unie týkající se zabezpečení a ochrany údajů, styčný úředník dostává informace od národního koordinačního centra a z vnitrostátního situačního obrazu. Dále s vnitrostátními orgány, jež jsou zodpovědné za navrácení a zprávu hranic, včetně pobřežní stráže, pokud vykonává úkoly spojené s ochranou hranic, udržuje pravidelné kontakty a informuje dotčené vnitrostátní kontaktní místo. Zpráva styčného úředníka je součástí hodnocení zranitelnosti a předá se dotčenému členskému státu. Styční úředníci při plnění svých povinností přijímají pokyny pouze od agentury (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Na návrh výkonného ředitele ve spolupráci s Komisí a členskými státy správní rada agentury rozhodnutím stanoví společnou metodiku pro hodnocení zranitelnosti. Metodika zahrnuje opatření pro účinný systém monitorování provádění doporučení výkonného ředitele a objektivní kritéria, podle kterých bude agentura provádět hodnocení zranitelnosti, jejich četnost a způsob, jakým mají být prováděna následná hodnocení zranitelnosti. Frontex monitoruje a hodnotí, zda mají státy k dispozici technické vybavení, systémy, zdroje, infrastrukturu, kapacity a náležitě proškolené a kvalifikované pracovníky nezbytné k ochraně hranic. Agentura hodnotí vnitrostátní programy rozvoje kapacit, pokud jde o schopnost provádět ochranu. Monitorování a hodnocení se provádí na základě analýzy rizik jako preventivní opatření. Agentura provádí toto monitorování a hodnocení alespoň jednou ročně. Členský stát je monitorován a hodnocen alespoň jednou za tři roky. Členské státy poskytují agentuře na vyžádání informace o technickém vybavení, finančních zdrojích a pracovnících, které mají k dispozici na vnitrostátní úrovni k ochraně hranic. Dále poskytují agentuře informace o svých pohotovostních plánech pro správu hranic (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Cílem hodnocení zranitelnosti je, aby Frontex posoudil připravenost a schopnost členských států čelit výzvám a hrozbám na vnějších hranicích. Na základě hodnocení zranitelnosti má být agentura schopna určit možné bezprostřední důsledky na vnějších hranicích a následné důsledky pro fungování schengenského prostoru, posoudit přijímací kapacitu členských států týkající se podpory z Evropské pobřežní a pohraniční stráže a posoudit schopnost členských států přispívat do stálého útvaru, rezervy technického vybavení a rezervy vybavení pro rychlé

nasazení. V hodnocení zranitelnosti agentura posoudí po kvantitativní a kvalitativní stránce schopnost členských států plnit úkoly správy hranic a schopnosti zvládat potenciální příchod velkého počtu osob na jejich území. Předběžné výsledky hodnocení jsou předkládány dotčeným členským státům, které se k nim mohou vyjádřit. Výkonný ředitel může po konzultaci s dotčeným státem vydat doporučení, ve kterém určí nezbytná opatření, jež má dotčený členský stát přijmout, a lhůtu, v níž mají být provedena. K přijetí nezbytných opatření výkonný ředitel vyzve na základě akčního plánu, vypracovaného členským státem a konzultovaného s výkonným ředitelem. Při určování opatření, jež budou členským státům doporučena, vychází z výsledků hodnocení zranitelnosti a zohlední analýzu rizik provedenou agenturou, výsledky schengenského hodnotícího mechanismu a připomínky dotčeného členského státu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Opatření by měla být zaměřena na odstranění nedostatků zjištěných v hodnocení, aby členské státy zvýšily svou připravenost čelit výzvám a hrozbám posílením či zlepšením svých kapacit, systémů, technického vybavení, zdrojů a pohotovostních plánů. Výkonný ředitel může, na podporu provádění doporučených opatření, členským státům nabídnout pomoc agentury. Výkonný ředitel, prostřednictvím pravidelných zpráv předkládaných členskými státy, monitoruje provádění doporučených opatření. Pokud hrozí, že členský stát neprovede doporučená opatření ve stanovené lhůtě, výkonný ředitel uvědomí Komisi a člena správní rady z dotčeného členského. Výkonný ředitel se, po konzultaci s členem správní rady z dotčeného členského státu, dotáže příslušných orgánů dotčeného členského státu na důvody zpoždění a nabídne podporu agentury, aby bylo usnadněno provedení doporučených opatření. Pokud členský stát neprovede doporučená opatření ve stanovené lhůtě, předá výkonný ředitel záležitost správní radě a uvědomí Komisi. Na návrh výkonného ředitele správní rada přijme rozhodnutí, ve kterém určí nezbytná opatření, jež má dotčený stát přijmout, a lhůtu, v níž mají být opatření provedena. Toto rozhodnutí je pro členský stát závazné. Pokud daná opatření neprovede ve stanovené lhůtě, uvědomí správní rada Radu a Komisi. Hodnocení zranitelnosti, výsledky hodnocení zranitelnosti, stav provádění veškerých dříve doporučených opatření a opatření přijatá členskými státy v návaznosti na hodnocení zranitelnosti se pravidelně a alespoň jednou ročně předávají Komisi, Evropskému parlamentu a Radě (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

S cílem zajistit lepší koordinaci využívání finančních nástrojů Unie na podporu správy vnějších hranic, vytvořit lepší situační obraz fungování schengenského prostoru a zabránit v co nejvyšší možné míře zdvojení úsilí členských států je maximalizována součinnost mezi schengenským hodnotícím mechanismem a hodnocením zranitelnosti. Za tímto účelem přijme agentura a Komise ujednání nezbytná k zabezpečenému a pravidelnému sdílení informací

souvisejících s výsledky hodnocení zranitelnosti a hodnocení v rámci schengenského hodnotícího mechanismu v oblasti správy hranic. Ujednání zahrnou zprávy o schengenských hodnotících návštěvách, následná doporučení, zprávy o hodnocení zranitelnosti, akční plány a aktualizace informací o provádění akčních plánů, jež poskytnou členské státy. Ujednání zahrnou výsledky hodnocení v rámci schengenského hodnotícího mechanismu v oblasti navracení, aby se zajistila plná informovanost agentury o zjištěných nedostatcích, a mohla navrhnout vhodná opatření na podporu dotčených členských států. Komise sdílí výsledky hodnocení zranitelnosti, se členy schengenských hodnotících týmů zapojených do hodnocení dotčeného členského státu, pro účely schengenského hodnotícího mechanismu. Tyto informace jsou považovány za citlivé, a proto s nimi musí být nakládáno odpovídajícím způsobem (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura na základě hodnocení zranitelnosti a analýzy rizik a po dohodě s dotčeným členským státem přiřadí každému úseku vnějších hranic některou z níže uvedených úrovní dopadu nebo tuto úroveň změní:

- „nízká úroveň dopadu, mají-li incidenty související s nedovoleným přistěhovalectvím nebo přeshraniční trestnou činností, ke kterým na daném úseku hranic dochází, na bezpečnost hranic nevýznamný dopad“;
- „střední úroveň dopadu, mají-li incidenty související s nedovoleným přistěhovalectvím nebo přeshraniční trestnou činností, ke kterým na daném úseku hranic dochází, na bezpečnost hranic mírný dopad“;
- „vysoká úroveň dopadu, mají-li incidenty související s nedovoleným přistěhovalectvím nebo přeshraniční trestnou činností, ke kterým na daném úseku hranic dochází, na bezpečnost hranic významný dopad.“ (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Za účelem rychlého řešení krizových situací na konkrétním úseku vnějších hranic agentura po dohodě s dotčeným členským státem tomuto úseku vnějších hranic dočasně přiřadí kritickou úroveň dopadu, pokud analýza rizik agentury ukazuje, že incidenty na příslušném úseku vnějších hranic související s přeshraniční trestnou činností či nedovoleným přistěhovalectvím mají na bezpečnost hranic takový dopad, že vzniká riziko ohrožení fungování schengenského prostoru. Pokud k dohodě mezi agenturou a dotčeným členským státem nedojde, pak úroveň dopadu přidělená tomuto úseku zůstane nezměněna. Na základě informací obsažených ve vnitrostátním situačním obraze národní koordinační centrum ve spolupráci s vnitrostátními orgány vyhodnocuje nutnost změny úrovně dopadu u některého z úseků vnějších hranic a uvědomí o

tom agenturu. Úrovně dopadu přiřazené úsekům vnějších hranic jsou agenturou vyznačeny v evropském situačním obraze (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Členské státy zajistí, aby ochrana hranic na úsecích vnějších hranic odpovídala přiřazeným úrovním dopadu následující způsobem:

- „je-li úseku vnějších hranic přiřazena nízká úroveň dopadu, vnitrostátní orgány odpovědné za ochranu vnějších hranic zajistí pravidelnou ochranu hranic na základě analýzy rizik a zabezpečí, aby byl pro daný úsek hranic stále dostupný dostatečný počet personálu a zdrojů“;
- je-li úseku vnějších hranic přiřazena střední úroveň dopadu, vnitrostátní orgány odpovědné za ochranu vnějších hranic kromě opatření přijatých v předchozím bodě zajistí na tomto úseku přijetí vhodných opatření na ochranu hranic;
- je-li úseku vnějších hranic přiřazena vysoká úroveň dopadu, dotčený členský stát kromě opatření přijatých v předchozím bodě zajistí prostřednictvím národního koordinačního centra poskytnutí podpory vnitrostátním orgánům působícím na tomto úseku a přijetí zesílených opatření na ochranu hranic;
- je-li úseku vnějších hranic přiřazena kritická úroveň dopadu, agentura to oznámí Komisi, výkonný ředitel kromě opatření přijatých v předchozím bodě vydá dotčenému členskému státu doporučení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Národní koordinační centra pravidelně informují agenturu o opatřeních přijatých na vnitrostátní úrovni u úseků vnějších hranic s přiřazenou vysokou či kritickou úrovní dopadu. Je-li je úseku vnějších hranic přiřazena střední, vysoká nebo kritická úroveň dopadu a pokud úsek přiléhá k úseku hranic jiného členského státu nebo třetí země, se kterou byly uzavřeny ujednání, dohody či zavedeny regionální sítě, pak národní koordinační centrum kontaktuje národní koordinační centrum sousedního členského státu nebo příslušný orgán sousední třetí země a snaží se spolu s agenturou koordinovat přeshraniční opatření. Agentura spolu s dotčeným členským státem vyhodnocuje přiřazení úrovně dopadu a opatření přijatá na úrovni Unie a vnitrostátní úrovni (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Staša (Pítrová, L. (ed.) et al., 2016, 150) uvádí že: „Ochrana státních hranic České republiky má evropský a národní právní rámec.... Ve vztahu k přeshraničnímu pohybu osob jde v současnosti o vnitřní pozemní hranice ve smyslu evropské úpravy.“

Na národní úrovni upravuje ochranu státních hranic ČR Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky. Stanoví, že dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic je

možné opatřením vlády nebo mimořádným opatřením ministerstva. Tuto ochranu zajišťuje Policie České republiky (Zákon č. 191/2016 Sb.).

2.3.7 Činnost agentury na vnějších hranicích

Členský stát může agenturu požádat o pomoc s plněním svých povinností týkajících se ochrany vnějších hranic. Agentura organizuje operativní a technickou pomoc hostitelskému členskému státu v souladu s mezinárodním právem a právem Unie, včetně zásady nenavrácení, za tímto účelem přijímá následující opatření. Koordinuje společné operace pro jeden či více členských států, nasazuje technické vybavení a vysílá stálý útvar. Organizuje zásahy rychlé reakce na hranicích, nasazuje technické vybavení a vysílá stálý útvar. Koordinuje činnosti na vnějších hranicích pro jeden či více členských států a třetích zemí a společné operace se třetími zeměmi. S cílem poskytovat operativní a technickou pomoc vysílá stálý útvar v rámci podpůrných týmů pro řízení migrace mimo jiné do hotspotů, případně i při činnostech souvisejících s navracením. V souladu s mezinárodním právem a nařízením EU č. 656/2014 může poskytnout členským státům či třetím zemím operativní a technickou pomoc při pátracích a záchranných operacích zaměřených na osoby v tísni na moři, ke kterým může docházet v průběhu operací ostrahy hranic na moři. Službám fúze dat EUROSUR poskytuje přednostní zacházení. Frontex ze svého rozpočtu, v souladu s příslušnými finančními pravidly, financuje nebo spolufinancuje výše uvedené činnosti. V případě potřeby dalších finančních prostředků, v důsledku situace na vnějších hranicích, uvědomí agentura neprodleně Komisi, Evropský parlament a Radu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž momentálně řídí 19 operací. Mezi nejvýznamnější patří operace Terra, Poseidon, Themis, Indalo, Minerva, na západním Balkáně, Moldavsko, Kypr, Kanárské ostrovy. Operace Terra pokrývá 11 zemí EU a táhne se podél východních hranic od Finska až po Řecko. Největší nárůst nelegální migrace zaznamenala v roce 2021, kdy bylo na východních hranicích detekováno téměř 8 000 případů nelegálního překračování hranic, více než desetinásobek oproti roku 2020. Této operaci se účastní více než příslušníků stálého útvaru, kteří podporují vnitrostátní orgány hostitelských členských zemí při správě hranic, boji proti přeshraniční trestné činnosti, shromažďování informací o převaděčských sítích a identifikaci osob ve zranitelném postavení. Zaměřují se především na sledování hranic, hraniční kontroly a odhalování padělaných dokumentů. Frontex zde nasazuje i vybavení, například hlídkové vozy. Operace Poseidon pokrývá oblast řecké námořní hranice s Tureckem a řeckých ostrovů. S pokračováním po pandemické stoupající migrační tendence ve

východním Středomoří bylo v roce 2023 zaznamenáno okolo 60 000 případů nelegálního překračování hranic. Příslušníci stálého útvaru Řecku pomáhají se správou hranic, identifikací, registrací, a vyslycháním přicházejících migrantů. Operace také pokrývá aspekty přeshraniční trestné činnosti a funkce pobřežní stráže, například detekce nelegálního rybolovu, pátracích a záchranných operací. Příslušníci jednotek zabývající se výsledky shromažďují o pašeráckých sítích operujících v Turecku a o zemích původu migrantů (European Border and Coast Guard Agency, 2024).

Operace Themis pokrývá oblast středního Středomoří. Nárůst nelegální migrace zaznamenala v roce 2023, kdy bylo detekováno okolo 158 000 případů nelegálního překračování hranic, o více než 50 % oproti roku 2022. V roce 2023 byla nejaktivnější migrační trasou, probíhalo jí 41 % celkového ročního počtu nelegálního překračování hranic. Frontex podporuje Itálii při správě hranic, kontrolách na hranicích, registraci přicházejících migrantů, pátracích a záchranných operacích. Operace také zahrnuje sběr informací a detekci teroristických hrozeb na vnějších hranicích. Operace Indalo pokrývá oblast mezi Španělskem a Marokem. Frontex podporuje španělské vnitrostátní orgány při správě hranic, kontrolách na hranicích, pátracích a záchranných operacích, identifikaci a registraci přicházejících migrantů a sběru informací o pašeráckých sítích. V létě Frontex, kvůli zvýšenému migračnímu tlaku, posílá do Španělska dodatečnou podporu pro operaci Minerva. Oblast západního Balkánu pokrývá několik pozemních a mořských operací Frontex, které se nacházejí na území Albánie, Černé Hory, Srbska a Severní Makedonie. V roce 2023 byla druhou nejaktivnější migrační trasou, probíhalo jí 26 % celkového ročního počtu nelegálního překračování hranic. Příslušníci stálého útvaru zde pomáhali s odhalováním přeshraniční trestné činnosti a padělaných dokumentů. Operace Moldavsko je zaměřena na podporu moldavských vnitrostátních orgánů při boji s přeshraniční trestnou činností a kontrole nelegální migrace způsobené především válkou na Ukrajině. Operace Kypr je zaměřena na podporu Kyperských vnitrostátních orgánů při identifikaci a vyšetřování přicházejících migrantů a jejich navrácení a shromažďování informací o pašeráckých sítích. Operace Kanárské ostrovy zaznamenala v roce 2023 nejvyšší výskyt nelegálního překračování hranic s téměř 40000 případy. Frontex poskytuje Španělsku v oblasti Kanárských ostrovů pomoc při zvládnutí migrace, shromažďování informací a boji proti přeshraniční trestné činnosti (European Border and Coast Guard Agency, 2024).

Při plnění svých povinností, jež se týkají se ochrany vnějších hranic smí členský stát požádat agenturu o zahájení společné operace s cílem čelit výzvám a hrozbám, přeshraniční trestné činnosti, nedovoleného přistěhovalectví či o poskytnutí zvýšené operativní a technické pomoci. Pokud je členský stát vystaven zvláštním a nepřiměřeným výzvám, jako je snaha velkého počtu státních příslušníků třetích zemí vstoupit na území tohoto členského státu bez řádného

oprávnění. Pak na žádost tohoto členského státu smí agentura na území tohoto členského státu provádět po omezenou dobu zásah rychlé reakce na hranicích. Návrhy členských států na zásahy rychlé reakce a společné operace hodnotí, schvaluje a koordinuje výkonný ředitel. Určit pořadí priorit u navrhovaných společných operacích a zásahů rychlé reakce na hranicích s přihlédnutím k dostupnosti zdrojů a přiřazeným úrovním dopadu úseků vnějších hranic umožňuje agentuře důkladná, aktuální a spolehlivá analýza rizik. Víceúčelová operace může zahrnovat funkce pobřežní stráže, řízení migrace, určování totožnosti, vedení pohovorů, evidence i navrácení a předcházení přeshraniční trestné činnosti, boje proti obchodu s lidmi či převaděčství (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Výkonný ředitel ve spolupráci s hostitelským členským státem při přípravě společné operace vypracuje seznam potřebného technického vybavení, pracovníků a jejich profilů, případně profilů pracovníků s výkonnou pravomocí. Na základě toho agentura vymezí balíček operativních a technických posil a činnosti na budování kapacit, jež budou začleněny do operačního plánu. Operační plán pro společné operace na vnějších hranicích vypracuje výkonný ředitel. Po poradě se zúčastněnými členskými státy se hostitelský členský stát a výkonný ředitel dohodnou na operačním plánu, ve kterém jsou podrobně popsány procedurální a organizační aspekty společné operace. Operační plán je závazný jak pro agenturu, tak pro hostitelský členský stát a zúčastněné členské státy. Operační plán pokrývá všechny aspekty považované za nezbytné pro společnou operaci. Popisuje situace, cíle vyslání, operační cíl, způsob provedení, předpokládanou dobu trvání společné operace a zeměpisné oblasti v nichž bude společná operace probíhat. Popisuje úkoly a odpovědnosti i ve vztahu k dodržování základních práv a zvláštních pokynů pro jednotky, nevyjímaje přípustného nahlížení do databází a přípustných služebních zbraní, střeliva a vybavení v hostitelském členském státě. Určuje složení jednotek a vyslání dalších pracovníků. Pokrývá ustanovení o velení a kontrole včetně hodností a jmen příslušníků pohraniční stráže hostitelského členského státu zodpovědných za spolupráci s agenturou a příslušníky jednotek. Především hodností a jmen příslušníků pohraniční stráže, kteří velí jednotkám a postavení příslušníků jednotek v linii velení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Operační plán uvádí, jaké technické vybavení bude nasazeno během společné operace, včetně požadavků na podmínky použití, logistické aspekty, požadovaný obslužný personál i finanční ustanovení. Obsahuje podrobná ustanovení o podávání zpráv o incidentech agenturou vnitrostátním orgánům a správní radě. Určuje režim podávání hodnocení a zpráv, jež obsahuje kritéria hodnotící zprávy i ve vztahu k ochraně základních práv, a termín předložení závěrečné hodnotící zprávy. Obsahuje i odkazy na vnitrostátní, unijní a mezinárodní právní předpisy týkající se záchran na moři, zajištění a vyloďení a musí být v souladu s nařízením Evropského

parlamentu a Rady (EU) č. 656/2014 (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Operační plán pojednává i o podmínkách spolupráce s mezinárodními organizacemi, institucemi a jinými subjekty Unie a třetími zeměmi. Obsahuje obecné pokyny týkající se ochrany základních práv během operací. Obsahuje postupy nasměrování nezletilých osob bez doprovodu, osob ve zranitelném postavení, obětí obchodování s lidmi a osob potřebující mezinárodní ochranu na příslušné vnitrostátní orgány, jež jim poskytnou pomoc. Uvádí postupy stanovující mechanismus, prostřednictvím kterého agentura přijímá stížnosti, týkající se údajného porušení základních práv v rámci účasti na operativní činnosti agentury, na osoby účastnící se operativní činnosti agentury. To se týká i příslušníků pohraniční stráže, příslušníků jednotek a dalších pracovníků hostitelského členského státu. Operační plán obsahuje logistická opatření nevyjímaje informace o pracovních podmínkách a prostředí oblastí, ve kterých se má společná operace uskutečnit. K jakýmkoliv změnám nebo aktualizacím operačního plánu je nutný, po konzultaci se zúčastněnými členskými státy, souhlas hostitelského členského státu a výkonného ředitele. Agentura je povinna neprodleně poslat kopii změněného či aktualizovaného operačního plánu zúčastněným členským státům. Obdobná pravidla platí pro veškeré operace agentury (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Žádost členského státu o zahájení zásahu rychlé reakce na hranicích musí obsahovat popis situace, profily potřebných pracovníků, předpokládaných potřeb a možných cílů. Výkonný ředitel může vyslat odborníky agentury k posouzení situace na vnějších hranicích. Výkonný ředitel okamžitě informuje správní radu o žádosti členského státu zahájení zásahu rychlé reakce na hranicích. Při rozhodování o žádosti členského státu výkonný ředitel zohlední analytickou vrstvu evropského situačního obrazu, zjištění z analýzy rizik provedenou agenturou, výsledek hodnocení zranitelnosti a ostatní relevantní informace získané od dotčeného členského státu nebo jiného členského státu. Výkonný ředitel posoudí možnost přesunu příslušníků jednotek v rámci stálého útvaru přítomných v jiných operačních oblastech, především pracovníků dočasně přidělených k agentuře členskými státy a statutárních zaměstnanců. Do dvou pracovních dnů od obdržení žádosti o zahájení zásahu rychlé akce na hranicích přijme výkonný ředitel rozhodnutí o této žádosti a písemně uvědomí dotčený členský stát a správní radu o svém rozhodnutí, ve kterém uvede důvody svého rozhodnutí. Při přijímání rozhodnutí výkonný ředitel uvědomí členské státy o možnosti požádat o další operativní pracovníky a uvede profily a počty pracovníků, jež má každý členský stát poskytnout. Pokud výkonný ředitel rozhodne o zahájení zásahu rychlé reakce na hranicích, pak vyšle jednotky pro správu hranic ze stálého útvaru a nasadí vybavení z rezervy technického vybavení. Výkonný ředitel s hostitelským členským státem neprodleně, případně do tří pracovních dnů ode dne přijetí rozhodnutí, vypracují

operační plán. Po odsouhlasení operačního plánu a jeho poskytnutí členskými státy, výkonný ředitel vyšle operativní pracovníky pomocí přesunů z plnění jiných povinností nebo jiných operačních oblastí. Současně s vysláním výkonný ředitel požádá každý členský stát o dodatečné vyslání daného počtu a profilu dalších pracovníků z vnitrostátních seznamů pro krátkodobá vyslání. V případě, že jednotky pro správu hranic a tito pracovníci nebudou stačit, výkonný ředitel může požádáním každého členského státu o vyslání určitého počtu dalších pracovníků s daným profilem aktivovat rezervu pro rychlé nasazení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Žádosti o vyslání pracovníků i aktivace rezervy pro rychlé nasazení jsou poskytovány v písemné formě vnitrostátním kontaktním místům a uvádějí, kdy má k vyslání pracovníků dojít. Vnitrostátním kontaktním místům je zároveň poskytnuta kopie operačního plánu. Členské státy agentuře zajistí poskytnutí počtu a profilů pracovníků. Vyslání prvních jednotek pro správu hranic přesunutých z plnění jiných povinností a z jiných oblastí proběhne do pěti pracovních dnů ode dne odsouhlasení operačního plánu. Dodatečné vyslání jednotek pro správu hranic proběhne do dvanácti pracovních dnů ode dne odsouhlasení operačního plánu. Pokud se má na hranicích uskutečnit zásah rychlé reakce, výkonný ředitel konzultuje situaci se správní radou, posoudí priority s ohledem na probíhající a plánované společné operace agentury na jiných vnějších hranicích a případně přemístí zdroje do oblastí na vnějších hranicích, kde je posílení nasazení nejvíce zapotřebí (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Při vystavení velkých dovnitř směřujících migračních tocích může členský stát požádat o operativní a technickou posilu od podpůrných týmů pro řízení migrace, ty se skládají z odborníků institucí a jiných subjektů Unie. Žádost o posilu a vyhodnocení svých potřeb podává členský stát Komisi. Komise ji na základě posouzení postoupí agentuře, EUROPOL a EASO. Žádost členského státu o posilu a posouzení jeho potřeb přezkoumávají instituce a jiné subjekty Unie a následně vymezují balíček posil, jež se skládá z činností koordinovaných institucemi a jinými subjekty Unie a musí ho schválit dotčený členský stát. Celý postup koordinuje Komise. Komise ve spolupráci s hostitelským členským státem a institucemi a jinými subjekty Unie a v souladu s jejich mandátem a stanoví v daném hotspotu podmínky spolupráce a odpovídá za koordinování činností podpůrných týmů pro řízení migrace. Operativní a technické posily poskytnuté stálým útvarům v rámci podpůrných týmů pro řízení migrace mohou zahrnovat poskytování pomoci při kontrole státních příslušníků třetích zemí přicházejících na vnější hranice, určování totožnosti, jejich evidence, vedení pohovorů, snímání otisků prstů a poskytování informací o účelu těchto postupů, za dodržení základních práv. Dále mohou poskytovat počáteční informace osobám, jež chtějí požádat o mezinárodní ochranu, a jejich předání odborníkům EASO či vnitrostátním orgánům dotčeného členského státu. Mohou poskytovat operativní a technickou pomoc

v oblasti navrácení i přípravu a organizaci návratových operací. Podpůrné týmy pro řízení migrace mohou zahrnovat odborníky na základní práva, obchodování s lidmi, ochranu dětí a ochranu proti pronásledování na základě pohlaví (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Výkonný ředitel na základě výsledků hodnocení zranitelnosti nebo v případě přiřazení kritické úrovně dopadu jednomu nebo více úsekům vnějších hranic s ohledem na analýzu rizik provedenou agenturou, analytickou vrstvu evropského situačního obrazu a prvky v pohotovostních plánech členského státu doporučí dotčenému členskému státu, aby požádal agenturu o zahájení, přizpůsobení nebo provedení zásahů rychlé reakce na hranicích, společných operací nebo jakékoli jiné činnosti agentury. Na doporučení výkonného ředitele dotčený členský stát odpoví do šesti pracovních dnů. V případě záporné odpovědi je nutné ji odůvodnit. Výkonný ředitel uvědomí Komisi a správní radu o doporučených činnostech a odůvodnění záporné odpovědi, následuje posouzení, zda jsou vyžadovány okamžité kroky (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Pokud se ochrana vnějších hranic stane neúčinnou do takové míry, že bude ohroženo fungování schengenského prostoru z důvodu, že členský stát neprovede nezbytná opatření nebo členský stát čelící zvláštním a nepřiměřeným výzvám na vnější hranici nepožádal agenturu o dostatečnou podporu nebo nečiní nezbytné kroky pro provedení činností, pak na návrh Komise může Rada přijmout rozhodnutí, které vymezí opatření ke zmírnění rizik, jež má agentura provést, a kterým se po dotčeném členském státu vyžaduje spolupráce s agenturou při provádění uvedených opatření. Pokud nastane situace vyžadující okamžité kroky, je o ní neprodleně informován Evropský parlament a je informován o všech rozhodnutích a opatřeních přijatých v reakci na danou situaci. Ke zmírnění rizika ohrožení schengenského prostoru agentura přijme jedno či více následujících opatření na základě rozhodnutí Rady. Nasadí technické vybavené, vyšle stálý útvar v rámci podpůrných týmů pro řízení migrace, bude koordinovat činnosti na vnějších hranicích pro jeden a více členských států a třetích zemí, bude organizovat a koordinovat zásahy rychlé reakce na vnějších hranicích a návratové zásahy, vysílat stálý útvar a týmy z rezervy pro rychlé nasazení. Výkonný ředitel do dvou pracovních dnů ode dne přijetí rozhodnutí Rady určí kroky nutné k praktickému výkonu opatření, včetně počtů i profilů operativních pracovníků nutných k dosažení cílů rozhodnutí a technického vybavení. Zároveň vypracuje, do dvou pracovních dnů ode dne přijetí rozhodnutí Rady, operační plán a předloží jej dotčeným členským státům. Dotčený členský stát se dohodne s výkonným ředitelem na operačním plánu do tří pracovních dnů ode dne jeho předložení. Agentura neprodleně případně do pěti pracovních dnů od vyhotovení operačního plánu vyšle operativní pracovníky

ze stálého útvaru nezbytné pro praktický výkon opatření (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Ve druhé fázi, nejdéle do dvanácti pracovních dnů od vyhotovení operačního plánu jsou dle potřeby vyslány další jednotky. Agentura neprodleně, případně do deseti pracovních dnů od vyhotovení operačního plánu vyšle technické vybavení a kompetentní pracovníky nezbytné pro praktický výkon opatření určených v rozhodnutí Rady na místo určení. Další technické vybavení se případně nasadí ve druhé fázi. Dotčený členský stát spolupracuje s agenturou za účelem vyhovění rozhodnutí Rady a činí potřebné kroky k usnadnění provedení daného rozhodnutí a k praktickému výkonu opatření uvedených v operačním plánu a daném rozhodnutí. Členské státy poskytnou operativní pracovníky, aby vyhověly krokům, které určil výkonný ředitel na základě rozhodnutí Rady. Komise sleduje provádění opatření určených rozhodnutím Rady a kroky učiněné agenturou. Jestliže dotčený členský stát nevyhoví rozhodnutí Rady do třiceti dnů a nespolupracuje s agenturou, může Komise zahájit postup dle článku 29 nařízení EU č.2016/399 (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V souladu s operačním plánem velí návratovým jednotkám, jednotkám pro správu hranic a podpůrným týmům pro řízení migrace po dobu jejich vyslání hostitelský členský stát nebo, v případě spolupráce se třetí zemí dotčená třetí země v souladu s dohodou o postavení jednotek. Prostřednictvím svého koordinátora agentura hostitelskému státu sděluje své názory na velení jednotkám. Hostitelský členský stát bere v úvahu tyto názory a řídí se jimi v nejvyšší možné míře. Koordinátor neprodleně informuje výkonného ředitele v případě, že povely vydávané jednotkám jsou v nesouladu s operačním plánem. Příslušníci jednotek výkonu plně ctí základní práva, lidskou důstojnost a přístup k azylovému řízení při výkonu svých povinností a plnění svých cílů. Veškerá opatření učiněná při výkonu pravomocí a plnění cílů, musí být přiměřena cílům, které opatření sledují. Při výkonu pravomocí a plnění úkolů nesmějí diskriminovat osoby ze žádných důvodů, například na základě náboženského vyznání či přesvědčení, majetku, věku, barvy pleti, jazyka, genetických rysů, příslušnosti k národnostní menšině, sexuální orientace, pohlaví, zdravotního postižení, sociálního či etnického původu, politických či jiných názorů. Příslušníci jednotek, kteří nejsou statutárními zaměstnanci, podléhají kázeňským opatřením svého domovského členského státu. Při porušení základních práv nebo závazků v oblasti mezinárodní ochrany při provádění jakékoli operativní činnosti agentury, domovský členský stát stanoví kázeňská nebo jiná opatření na základě svého vnitrostátního práva. Statutární zaměstnanci vyslaní jako příslušníci jednotek podléhají kázeňským opatřením stanoveným v rámci mechanismu dohledu kázeňským opatřením služebního a pracovního řádu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura zajišťuje provádění všech organizačních aspektů společných operací, zásahů rychlé reakce na hranicích či pilotních projektů. Z řad statutárních zaměstnanců agentury jmenuje výkonný ředitel jednoho či více odborníků, jež mohou být vysláni jako koordinátoři pro každý zásah rychlé reakce na hranicích nebo společnou operaci. Jejich jmenování sdělí výkonný ředitel členskému státu. Koordinátor jedná o všech aspektech vyslání jednotek jménem agentury. Koordinátor podporuje spolupráci a koordinaci mezi zúčastněnými členskými státy a hostitelskými členskými státy. Poradenství a pomoc koordinátorovi poskytuje alespoň jedna osoba, jež je pověřena sledováním základních práv. Koordinátor zejména jedná jako spojovací článek mezi hostitelským členským státem, agenturou a příslušníky jednotek a poskytuje pomoc v záležitostech, jež souvisí s podmínkami jejich vyslání. Dále monitoruje řádné provádění operačního plánu a ochranu základních práv spolu s osobami pověřenými sledováním základních práv a následně o tom agentuře podává zprávu. Jménem agentury jedná ve všech aspektech vyslání jednotek a podává o tom agentuře zprávu. V případech, kdy jsou povely vydané hostitelským členským státem jednotkám v nesouladu s operačním plánem podává zprávu výkonnému řediteli. Výkonný ředitel smí, v souvislosti se zásahy rychlé reakce na hranicích či společnými operacemi, pověřit koordinátora k napomáhání při řešení sporů týkajících se vyslání jednotek a provádění operačního plánu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura v plném rozsahu hradí níže uvedené náklady, jež členským státům vzniknou poskytováním pracovníků za účelem jejich krátkodobého vyslání jako příslušníků jednotek stálého útvaru do členských států a třetích zemí nebo jako rezervy pro rychlé nasazení do členských států. Mezi tyto náklady patří: náklady na dopravu z domovského členského státu do hostitelského členského státu a zpět, pro účely přesunu nebo vyslání uvnitř hostitelského členského státu, jiného členského státu či třetí země, denní příspěvky, náklady na ubytování, náklady na očkování, náklady na zvláštní pojištění, náklady na zdravotní péči a psychologickou pomoc. Správní rada přijme na návrh výkonného ředitele pravidla týkající se náhrady nákladů vzniklých krátkodobě vyslaným pracovníkům a aktualizuje je. Výkonný ředitel tento návrh předkládá po schválení Komisí. Správní rada zajistí, že pravidla budou v souladu s pravidly, jež se vztahují na výdaje na služební cesty statutárních zaměstnanců (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Výkonný ředitel ukončí činnost agentury, pokud již nejsou splněny podmínky pro její provádění. O tomto ukončení výkonný ředitel předem informuje dotčený členský stát. Členské státy účastníci se dané operativní činnosti mohou výkonného ředitele požádat o ukončení dané operativní činnosti. O této žádosti výkonný ředitel informuje správní radu. Výkonný ředitel může po informování dotčeného členského státu stáhnout, pozastavit či ukončit financování určité

činnosti, pokud dochází k nedodržování operačního plánu hostitelskými členskými státy. Výkonný ředitel po konzultaci s úředníkem pro otázky základních práv a informování dotčeného členského státu stáhne financování činnosti agentury nebo tuto činnosti pozastaví či ukončí, pokud se domnívá, že nastalo závažné porušení závazků mezinárodní ochrany nebo základních práv a že porušení mohou přetrvávat. Rozhodnutí o stažení, pozastavení či ukončení financování určité činnosti se přijímají na základě řádných důvodů. Výkonný ředitel při jejich přijímání zohlední relevantní informace, jako jsou zprávy koordinátorů, orgánů, institucí a jiných subjektů Unie a mezinárodních organizací, počet a obsah zaznamenaných a vnitrostátním orgánem dosud nevyřízených stížností a zprávy o závažných incidentech. Výkonný ředitel tato rozhodnutí náležitě odůvodní správní radě. Pokud výkonný ředitel pozastaví či ukončí vyslání podpůrného týmu pro řízení migrace, informuje o tom ostatní příslušné instituce a jiné subjekty, které působí v daném hotspotu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Výkonný ředitel vyhodnocuje výsledky operativních činností agentury. Správní radě předloží do 60 dní od ukončení těchto činností podrobné hodnotící zprávy a zjištění úředníka pro otázky základních práv. Tyto výsledky jsou výkonným ředitelem podrobeny komplexní analýze s cílem zvýšit kvalitu, účinnost a soudržnost budoucích činností, tato analýza je dále začleněna do výroční zprávy o činnosti agentury. Výkonný ředitel zajistí zohlednění analýzy těchto výsledků při budoucích operativních činnostech agentury (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Na základě statistik o nelegálním překračování hranic EU jsou tvořeny mapy, díky kterým si lze vytvořit přehlednější představu o místech, způsobech a množství nelegálního překračování hranic EU. V lednu a únoru roku 2024 probíhala nelegální migrace přes Západoafrickou trasu, Západní středomořskou trasu, Centrální středomořskou trasu, Východní středomořskou trasu, Západobalkánskou trasu a Trasu východních hranic. Co do počtu nelegálních překročení hranic byla nejvýznamnější Západoafrická trasa s 12 092 nelegálními přechody. Migranti pocházeli převážně z Mali, Senegalu, Mauritánie, Maroka a u velké části byla země původu neznámá. Západní středomořskou trasou byly nelegálně překročeny hranice 1 867krát. Migranti pocházely převážně z Maroka, Alžírsko a u velké části byla země původu neznámá. Centrální středomořskou trasou byly nelegálně překročeny hranice 4 315krát. Migranti pocházely převážně z Bangladéše, Sýrie, Tuniska, Egypta a Pákistánu. Východní středomořskou trasou byly nelegálně překročeny hranice 9 150krát. Migranti pocházely převážně z Afganistánu, Sýrie, Egypta, Turecka a u části byla země původu neznámá. Západobalkánskou trasou byly nelegálně překročeny hranice 3 049krát. Migranti pocházely převážně ze Sýrie, Turecka a u více jak třetiny byla země původu neznámá. Trasa východních hranic byla při nelegálním překračování hranic využita 638krát. Migranti pocházely především z Ukrajiny (Esri, 2024)

2.3.8 Činnost agentury v oblasti navrácení

Agentura v souladu s obecnými zásadami práva Unie, základními právy, mezinárodním právem, mezinárodní ochranou, dodržováním práv dětí a zásadou nenavrácení:

- poskytuje členským státům operativní a technickou pomoc v oblasti navrácení, která zahrnuje:
 - shromažďování informací nezbytných pro vydávání rozhodnutí o navrácení, zjišťování totožnosti státních příslušníků třetích zemí, u nichž probíhá řízení o navrácení, přednávrátové činnosti členských států, činnosti členských států související s navrácením s cílem vytvořit integrovaný systém řízení navrácení mezi orgány členských států s účastí orgánů třetích zemí a dalších zúčastněných stran;
 - získávání cestovních dokladů;
 - koordinaci a organizaci návratových operací a poskytování pomoci s dobrovolnými návraty ve spolupráci s členskými státy;
 - asistované dobrovolné návraty z členských států, poskytování pomoci navracejícím se osobám;
- poskytuje operativní a technickou pomoc členským státům, jež jsou vystaveny výzvám souvisejícím s jejich systémy navrácení, v jejím rámci jsou poskytovány:
 - tlumočnické služby;
 - praktické informace, jejich analýza a doporučení agentury týkající se třetích zemí návratu, v případné spolupráci s institucemi a jinými subjekty Unie, především EASO;
 - poradenství týkající se provádění a řízení navrácení v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES;
 - poradenství a pomoc týkající se alternativ k zadržení a při provádění opatření přijatých členskými státy v souladu s mezinárodním právem a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, jež jsou nezbytná k zajištění, aby navrácené osoby byly k dispozici pro účely návratu a zabránilo se jejich útěku;
 - zdroje, vybavení a odborné znalosti ke zjišťování totožnosti státních příslušníků třetích zemí a provádění rozhodnutí o navrácení;

- vypracuje, po konzultaci s úředníkem pro otázky základních práv, vzor pro vnitrostátní informační systémy řízení navrácení popisující strukturu těchto systémů a poskytuje operativní a technickou pomoc členským státům při vytváření systémů, jež by byly kompatibilní s tímto vzorem;
- provozuje a rozvíjí platformu pro integrované řízení navrácení a komunikační infrastrukturu, která za účelem výměny údajů a informací umožňuje její spojení se systémy členských států pro řízení navrácení, automatizované předávání statistických údajů a poskytuje operativní a technickou pomoc členským státům při připojování se k této komunikační infrastruktuře;
- propaguje, organizuje a koordinuje činnosti umožňující výměnu informací, identifikaci a sdílení osvědčených postupů ve věcech navrácení mezi členskými státy;
- financuje a spolufinancuje zásahy, operace a činnosti uvedené v tomto odstavci ze svého rozpočtu v souladu s finančními pravidly platnými pro agenturu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Cílem agentury je propojit programy a sítě financované Uníí v oblasti navrácení, a to ve spolupráci s Komisí a za podpory ostatních zúčastněných stran, především Evropské migrační sítě (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura provozuje a rozvíjí platformu pro integrované řízení navrácení pro zpracovávání informací a osobních údajů, které agentura potřebuje k poskytování operativní a technické pomoci a předávaných systémy členských států pro řízení navrácení. Osobní údaje smějí zahrnovat pouze seznamy cestujících či biografické údaje. Osobní údaje lze předat jen, pokud jsou pro agenturu nezbytné pro poskytnutí pomoci při organizaci nebo koordinaci návratových operací do třetích zemí. Platformě smějí být tyto osobní informace předány pouze, pokud bylo přijato rozhodnutí o zahájení návratové operace, a po ukončení operace musí být vymazány. Agentura může platformu používat také k bezpečnému přenosu biografických či biometrických údajů, všech druhů dokumentů, které lze považovat za přímý důkaz státní příslušnosti státních příslušníků třetích zemí, na něž se vztahuje rozhodnutí o navrácení, v případě, že přenos těchto osobních údajů je nezbytný k poskytnutí pomoci agentury, na žádost členského státu, při potvrzování totožnosti a státní příslušnosti státních příslušníků třetích zemí. Tyto údaje musí být vymazány ihned po potvrzení jejich přijetí (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura poskytuje operativní a technickou pomoc členským státům a zajišťuje organizaci a koordinaci návratů a návratových operací, například pronájmem letadel pro účely operací.

Agentura může organizovat nebo koordinovat návratové operace z vlastního podnětu a se souhlasem dotčeného členského státu. Členské státy, prostřednictvím platformy pro integrované řízení navrácení, poskytují operativní údaje o navrácení, jež jsou nezbytné pro posouzení návratových potřeb agenturou, informují ji o svých potřebách koordinace či pomoci ze strany agentury i o svém orientačním plánování týkajícím se třetích zemí návratu a počtu navrácených osob v souvislosti s vnitrostátními návratovými operacemi. Agentura vypracuje a vede průběžný operační plán, aby poskytla žádajícímu členskému státu posily a operativní pomoc. Agentura může na žádost členského státu nebo z vlastního podnětu a se souhlasem dotčeného členského státu začlenit do průběžného operačního plánu data a místa určení návratových operací, která považuje za nezbytná. Na návrh výkonného ředitele správní rada rozhodne, jakým způsobem bude průběžný operační plán prováděn. Dotčený členský stát potvrdí agentuře, že vykonatelné rozhodnutí o navrácení se vztahuje na všechny navrácené osoby, na které se vztahuje návratová operace koordinovaná či organizovaná agenturou. Před navrácením každé navrácené osoby musí vyslaní příslušníci jednotek nahlédnout do Schengenského informačního systému, aby ověřili rozhodnutí o navrácení vydané ohledně této osoby, zda nebylo pozastavena či nebyl odložen jeho výkon (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V průběžném plánu jsou zahrnuty prvky nezbytné pro uskutečnění návratové operace a týkající se dodržování základních práv a odkazuje na kodexy chování, postupy pro mechanismus podávání stížností, podávání zpráv a sledování. Agentura může poskytovat členským státům operativní a technickou pomoc a na žádost zúčastněných členských států či z vlastního podnětu a se souhlasem dotčeného členského státu organizovat či koordinovat návratové operace, pro něž poskytla osoby pověřené doprovodem navrácených osob a dopravní prostředky třetí země návratu (dále jen „sběrné návratové operace“). Agentura a zúčastněné členské státy zajistí dodržování zásady nenavrácení a základních práv a zaručení důstojnosti navrácené osoby a přiměřené dodržování omezujících prostředků během operace. Do příjezdu do třetí země návratu je přítomen během operace alespoň jedna osoba pověřená sledováním nuceného navrácení a jeden zástupce členského státu. Návratový plán pro sběrné operace vypracuje výkonný ředitel a následně se na něm dohodne s jakýmkoliv zúčastněným členským státem. Návratový plán popisuje procedurální a organizační aspekty sběrných návratových operací a přihlíží k rizikům těchto operací a jejich důsledkům pro základní práva. Ke změnám či úpravě tohoto plánu je nutná dohoda zúčastněných stran. Návratový plán pro sběrné návratové operace je závazný pro zúčastněné členské státy a agenturu. Návratový plán zahrnuje všechny kroky nezbytné pro provedení sběrných návratových operací. Návratové operace koordinované či organizované agenturou jsou sledovány v souladu s čl. 8 odst. 6 směrnice Evropského

parlamentu a Rady 2008/115/ES (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Osoba pověřená sledováním nuceného navrácení provádí sledování nucených návratových operací, zahrnující celou návratovou operaci, na základě transparentních a objektivních kritérií. Osoba pověřená sledováním nuceného navrácení předkládá úředníkovi pro otázky základních práv, výkonnému řediteli a vnitrostátním orgánům všech zapojených členských států zprávu o každé nucené návratové operaci. Výkonný ředitel vyhodnotí výsledky návratových operací a spolu se zjištěními úředníka pro otázky základních práv každých šest měsíců předá správní radě, Komisi, Evropskému parlamentu a Radě hodnotící zprávu, jež se týká všech návratových operací za uplynulé pololetí. Ke zvýšení účinnosti, kvality a soudržnosti budoucích návratových operací provede výkonný ředitel komplexní srovnávací analýzu těchto výsledků. Tato analýza je výkonným ředitelem začleněna do výroční zprávy o činnosti agentury. V souladu s finančními pravidly, která se na ni vztahují a za upřednostnění operací z hotspotů či operací prováděných více než jedním členským státem agentura financuje či spolufinancuje návratové operace ze svého rozpočtu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V roce 2023 v období od 1.1 do 31.3. bylo v ČR zjištěno 207 osob v rámci nelegální migrace. V roce 2024 ve stejném období bylo v ČR zjištěno 68 osob v rámci nelegální migrace. Jednalo se především o státní příslušníky Sýrie (41 osob), Afghánistánu (7 osob) a Turecka (5 osob). Při vstupu pozemní cestou převládala směr ze Slovenské republiky (15 osob) a vnitroschengenskými lety převládaly přílety z Řecka (34 osob). Osoby k přepravě využívaly především letadla (53 %), nákladní vozidla (28 %), autobusy (7 %) a vlaky (5 %). ČR pro ně byla pouze tranzitní zemí, většina jich směřovala do Spolkové republiky Německo (Urban, 2024).

Po konzultaci s úředníkem pro otázky základních práv agentura vytvoří z pracovníků příslušných subjektů členských států rezervu osob pověřených sledováním nuceného navrácení, která provádí sledování nuceného navrácení v souladu s čl. 8 odst. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES. Na návrh výkonného ředitele určí správní rada počet a profil osob pověřených sledováním nuceného navrácení, ti mají být poskytnuti této rezervě. Stejný postup se použije při všech změnách jejich počtu a profilu. Členské státy přispívají do této rezervy jmenováním osob pověřených sledováním nuceného navrácení a odpovídajících určenému profilu. Do této rezervy přispívá agentura osobami pověřenými sledováním základních práv. Součástí rezervy musí být osoby pověřené sledováním nuceného navrácení s odborností v oblasti ochrany dětí. Příspěvek členských států týkající se osob pověřených sledováním nuceného navrácení, návratových zásahů a operací pro následující rok se plánuje každoročně na základě dohod mezi agenturou a členskými státy. Členské státy dle těchto dohod

poskytnou agentuře na její žádost osoby pověřené sledováním nuceného navrácení, pokud nejsou ve výjimečné situaci zásadním způsobem ovlivňující plnění vnitrostátních úkolů. Tato žádost se podává nejpozději 21 pracovních dní před plánovaným vysláním, v případě rychlého návratového zásahu pět pracovních dní před plánovaným vysláním. Na žádost zúčastněných členských států jim agentura poskytne osoby pověřené sledováním nuceného navrácení, aby sledovaly, zda jsou návratové zásahy a operace správně prováděny, a to jménem zúčastněných členských států. Navíc poskytne osoby pověřené sledováním nuceného navrácení s odborností v oblasti ochrany dětí pro veškeré návratové operace zahrnující děti. Osoby pověřené sledováním nuceného navrácení podléhají kázeňským opatřením svého domovského členského státu i během návratových zásahů a operací. Statutární zaměstnanci pověření sledováním nuceného navrácení podléhají disciplinárním opatřením služebního a pracovního řádu (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura může vysílat návratové jednotky na žádost dotčeného členského státu nebo z vlastního podnětu se souhlasem dotčeného členského státu. S cílem poskytovat operativní a technickou pomoc v oblasti navrácení agentura vysílá návratové jednotky v rámci podpůrných týmů pro řízení migrace, během návratových zásahů nebo podle potřeby. Součástí návratových týmů jsou v případě potřeby příslušníci s odborností v oblasti ochrany dětí. Pro návratové zásahy platí obdobná pravidla jako pro činnost na vnějších hranicích týkající se podpůrných týmů pro řízení migrace, velení jednotkám, koordinátora a nákladů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura, na žádost členského státu čelícího zátěži při plnění povinnosti navracet navrácené osoby nebo z vlastního podnětu se souhlasem dotčeného členského státu, poskytne operativní a technickou pomoc v podobě návratového zásahu. Tento zásah může spočívat v organizaci návratových operací z hostitelského členského státu a vyslání návratových jednotek, poskytujících pomoc při řízení navrácení, do hostitelského členského státu. Pro návratové zásahy platí stejná ustanovení jako pro návratové operace. Když je členský stát vystaven zvláštním a nepřiměřeným výzvám při plnění své povinnosti navracet státní příslušníky třetích zemí, poskytne agentura, na jeho žádost nebo z vlastního podnětu a se souhlasem dotčeného členského státu, operativní a technickou pomoc formou rychlého návratového zásahu. Rychlý návratový zásah může spočívat v organizaci návratových operací z hostitelského členského státu a rychlém vyslání návratových jednotek poskytujících pomoc při řízení navrácení do hostitelského členského státu. Výkonný ředitel po dohodě se zúčastněnými členskými státy a hostitelským členským státem neprodleně vypracuje operační plán návratového zásahu. Pro tento operační plán platí stejná ustanovení jako pro operační plán pro společné operace. Výkonný ředitel přijme co nejdříve, případně do pěti pracovních dnů rozhodnutí o operačním

plánu. Toto rozhodnutí je neprodleně písemnou formou oznámeno správní radě a dotčeným členskými státy. Návrhové zásahy jsou financovány či spolufinancovány agenturou z jejího rozpočtu dle finančních pravidel, jež se na ni vztahují (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.3.9 Kapacity

Stálý útvar Evropské pohraniční a pobřežní stráže je součástí agentury a tvoří ho čtyři kategorie operativních pracovníků. První kategorií jsou statutární zaměstnanci vyslaní v operačních oblastech jako příslušníci jednotek a pracovníci ústřední jednotky ETIAS. Druhou kategorií jsou pracovníci dlouhodobě dočasně přidělení z členských států do agentury jako součást stálého útvaru. Třetí kategorií jsou pracovníci z členských států, kteří jsou připraveni na poskytnutí do agentury pro krátkodobé vyslání jako součást stálého útvaru. Čtvrtou kategorií je rezerva pro rychlé nasazení, tvořena pracovníky členských států, jež jsou připraveni na vyslání, aby prováděli zásahy rychlé reakce na hranicích. Příslušníky stálého útvaru agentura vysílá jako příslušníky jednotek pro správu hranic, návratových jednotek a podpůrných týmů pro řízení migrace při zásazích rychlé reakce na hranicích, společných operacích, návratových zásazích či jiných operativních činnostech ve třetích zemích či členských státech. Činnosti smí vykonávat pouze s povolením dotčené třetí země či členského státu. Příslušníci stálého útvaru vyslaní jako příslušníci jednotek mají možnost, při poskytování podpory členským státům, provádět úkoly navrácení, ochrany hranic a vyžadující výkonné pravomoci. Příslušníci stálého útvaru musí splňovat požadavky odborného školení a profesionality (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Správní rada přijme, na návrh výkonného ředitele a s přihlédnutím k cyklu víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic, analýze rizik provedené agenturou, výsledkům hodnocení zranitelnosti a počtům a profilům pracovníků, jež má agentura k dispozici díky probíhajícím dočasným přidělením a svým statutárním zaměstnancům, každý rok rozhodnutí:

- „vymezení profilů a požadavky týkající se operativních pracovníků stálého útvaru“;
- „o počtu pracovníků pro každý konkrétní profil v kategoriích 1, 2 a 3 pro účely sestavení jednotek v následujícím roce na základě očekávaných operativních potřeb pro následující rok“;
- určující roční příspěvky, které mají členské státy poskytnout stálému útvaru prostřednictvím dlouhodobého dočasného přidělení pracovníků a krátkodobého

vyslání pracovníků, stanovením profilů a počtů pracovníků z každého členského státu, jež mají být do agentury přiděleni v následujícím roce;

- určující příspěvky, které mají členské státy poskytnout stálému útvaru prostřednictvím rezervy pro rychlé nasazení, stanovením konkrétních profilů a počtů pracovníků z každého členského státu, jež mají být agentuře poskytnuti pro zásahy rychlé reakce na hranicích v následujícím roce;
- „stanovující orientační víceleté plánování profilů pro následující roky za účelem usnadnění dlouhodobého plánování příspěvků členských států a nábory statutárních zaměstnanců“ (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Personál pro obsluhu technického vybavení se počítá do příspěvků na příští rok, které členské státy poskytují pro krátkodobá vyslání. Dotčený členský stát do konce ledna každého roku agenturu informuje o záměru vyslat technické vybavení a obslužný personál. Agentura vyvine a zajistí struktury kontroly a velení pro vyslání stálého útvaru na území třetích zemí. Agentura může přijmout dodatečný počet statutárních zaměstnanců ve výši až 4 % celkového počtu stálého útvaru pro monitorování, plánování a řízení jeho operací a pro pořizování vlastního vybavení agentury. Dodatečně přijatí zaměstnanci a pracovníci ústřední jednotky ETIAS nejsou vysíláni jako příslušníci jednotek (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Do stálého útvaru agentura přispívá svými statutárními zaměstnanci, ti jsou vysíláni jako příslušníci jednotek do operačních oblastí. Agentura zajistí, že při náboru jsou vybráni pouze uchazeči s vysokou úrovní profesionality, etických hodnot a vhodných jazykových znalostí. Statutární zaměstnanci, kteří mají být vysláni jako příslušníci jednotek, podstoupí po náboru odbornou přípravu v oblasti navrácení, správy hranic a základního práva. Vezmou se v potaz jejich dříve získané odborné praxe a kvalifikace v daných oblastech. Odborná příprava probíhá v rámci speciálních programů vytvořených agenturou a dle dohod s členskými státy v jejich vzdělávacích a školících institucích a akademiích agentury v členských státech. Pro každého zaměstnance je po náboru navrhnout plán odborné přípravy, který zajistí jeho profesní kvalifikovanost pro úkoly navrácení a ochrany hranic. Plány odborné přípravy jsou pravidelně aktualizovány. Agentura hradí náklady na odbornou přípravu v plné výši. Statutární zaměstnanci působící jako technický personál k obsluze vybavení nemusí podstoupit plno odbornou přípravu. Agentura zajistí, aby její statutární zaměstnanci plnili povinnosti příslušníků jednotek v souladu se základními právy a standardy (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Na návrh výkonného ředitele správní rada zavede mechanismus dohledu, pomocí kterého se bude sledovat uplatňování ustanovení o použití síly statutárními zaměstnanci, podávání zpráv o použití síly během vyslání a disciplinárních opatření. Dále stanoví pravidla umožňující výkonnému řediteli, aby povolil statutárním zaměstnancům nošení a používání zbraní v souladu s úkoly a pravomocemi příslušníků jednotek a pravidly o spolupráci s vnitrostátními orgány a stanoví, jak výkonný ředitel zajistí plnění podmínek, pro vydávání povolení, statutárními zaměstnanci. Na návrh výkonného ředitele správní rada stanoví pravidla o skladování střeliva, zbraní a dalšího vybavení v zabezpečených zařízeních a jejich transport do operačních oblastí. Pracovníci agentury bez kvalifikace pro plnění úkolů spojených s navracením a ochranou hranic nejsou součástí jednotek a během společných operací se vysílají pouze ke sledování situace v oblasti základních práv, koordinaci a podobných úkolů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Statutární zaměstnanci agentury, jež mají být vysláni jako příslušníci jednotek, musí být, v souladu se svou odbornou přípravou a profily, schopni plnit tyto úkoly vyžadující výkonné pravomoci:

- „ověřování totožnosti a státní příslušnosti osob, včetně nahlížení do příslušných unijních a vnitrostátních databází“;
- „povolování vstupu, pokud jsou splněny podmínky vstupu stanovené v článku 6 nařízení (EU) 2016/399“;
- „odepření vstupu v souladu s článkem 14 nařízení (EU) 2016/399“;
- „opatřování cestovních dokladů otiskem razítka v souladu s článkem 11 nařízení (EU) 2016/399“;
- „udělování nebo zamítání víz na hranicích v souladu s článkem 35 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 a vkládání příslušných údajů do Vízového informačního systému“;
- „ostraha hranic včetně hlídkování mezi hraničními přechody s cílem zabránit nedovolenému překračování hranic, čelit přeshraniční trestné činnosti a přijímat opatření proti osobám, které překročily hranice nezákonně...“;
- „evidence otisků prstů osob zadržených v souvislosti s neoprávněným překročením vnější hranice v systému Eurodac v souladu s kapitolou III nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013“;
- „navázání kontaktu se třetími zeměmi za účelem zjištění totožnosti navracených osob a získání cestovních dokladů pro ně“;

- „poskytování doprovodu státním příslušníkům třetích zemí, o jejichž nuceném návratu probíhá řízení.“ (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Do stálého útvaru přispívají členské státy dlouhodobě dočasným přidělením operativních pracovníků jako příslušníků jednotek. Dlouhodobá dočasná přidělení trvají 24 měsíců. Se souhlasem agentury a domovského členského státu mohou být jednotlivá dlouhodobá dočasná přidělení jednou prodloužena o dalších 12 nebo 24 měsíců. Operativní pracovníci, kteří byli dočasně přiděleni do agentury mají pravomoci a úkoly příslušníků jednotek. Členský stát, který je dočasně přidělil, je považován za jejich domovský členský stát. Výkonná ředitel během dočasného přidělení rozhoduje, v souladu s operativními potřebami, o místech a době trvání vyslání dočasně přidělených příslušníků jednotek. Agentura zajistí průběžnou odbornou přípravu. Po dobu dočasného přidělení operativních pracovníků agentura zajistí jejich průběžnou odbornou přípravu. V souladu s profily a počty pracovníků dle rozhodnutí správní rady na příští rok každý členský stát každoročně do uvede své operativní pracovníky ucházející se o dočasné přidělení. Agentura ověří, zda tyto operativní pracovníci mají potřebné jazykové znalosti a odpovídají stanoveným profilům. Agentura navržené uchazeče buď schválí, nebo je v případě nedostatečných jazykových znalostí, nesouladu s požadovanými profily, porušení platných předpisů či nesprávného jednání během předchozích vyslání odmítne a požádá daný členský stát o navržení jiných uchazečů. Pokud jednotlivý operativní pracovník nemůže být dočasně přidělen nebo není schopen pokračovat ve svém dočasném přidělení, dotčený členský stát zajistí jeho nahrazení jiným operativním pracovníkem s požadovaným profilem (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Členské státy přispívají do stálého útvaru zařazením příslušníků pohraniční stráže a dalších pracovníků na vnitrostátní seznam operativních pracovníků, připravených na krátkodobá vyslání. Vnitrostátní seznamy jmenovaných operativních pracovníků se předají agentuře. Na vyžádání agentury jsou jmenovaní operativní pracovníci agentuře k dispozici. Pracovníci jsou k dispozici na dobu až čtyř měsíců v daném kalendářním roce. Členské státy mohou u konkrétních pracovníků dobu vyslání navýšit. Operativní pracovníci mají pravomoci a úkoly příslušníků jednotek. V případě porušení platných předpisů nebo nesprávného jednání během předchozích vyslání či nedostatečných jazykových znalostí agentura jmenovaného operativního pracovníka odmítne. Pokud agentura pracovníka odmítne, dotčený členský stát zajistí jeho nahrazení jiným pracovníkem s odpovídajícím profilem. Doby trvání jednotlivých vyslání jsou rozhodnuty na základě každoročních jednání a dohod mezi agenturou a členskými státy. Pokud operativní pracovník nemůže být vyslán, nahradí ho dotčený členský stát jiným operativním pracovníkem

ze seznamu. Pokud je potřeba posílit probíhající společnou operaci, zahájit novou společnou operaci nebo zásah rychlé reakce na hranicích výkonný ředitel uvědomí členské státy o dalších potřebách. Uvede profily a počty operativních pracovníků, jež mají členské státy poskytnout. Dobu vyslání na konkrétní operaci je určena domovským členským státem, může být kratší než 30 dnů pouze pokud je operace kratší než 30 dnů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Do stálého útvaru přispívají členské státy operativními pracovníky i prostřednictvím rezervy pro rychlé nasazení. Rezerva pro rychlé nasazení se aktivuje za účelem provedení zásahu rychlé reakce na hranicích v případě, že na tento zásah rychlé reakce na hranicích byly již v plném počtu vysláni pracovníci kategorií 1, 2 a 3. Každý členský stát musí mít na žádost agentury připraveny operativní pracovníky s profily a v počtu dle rozhodnutí správní rady na příští rok. Operativní pracovníci musí být v daném kalendářním roce k dispozici na dobu až čtyř měsíců (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura může na území hostitelského členského státu nebo hostitelské třetí země zřídit pobočku, pokud s tím hostitelský členský stát souhlasí a pokud je to zahrnuto do dohody o postavení jednotek uzavřené s hostitelskou třetí zemí. Zřízení pobočky má zlepšit a usnadnit koordinaci operativních činností organizovaných agenturou v uvedeném členském státě či třetí zemi a zajištění účinného řízení technických a lidských zdrojů agentury. Pobočky se zřizují dle operativních potřeb na dobu nutnou k provedení významných operativních činností, která může být prodloužena. Před zřízením pobočky jsou vyhodnoceny a vyčísleny rozpočtové důsledky a částky jsou zahrnuty do rozpočtu. Agentura a hostitelský členský stát či hostitelská třetí země pobočky musí přijmout opatření k vytvoření co nejlepších podmínek, aby pobočka mohla plnit své úkoly (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Pobočky:

- „poskytují operativní a logistickou podporu a zajišťují koordinaci činností agentury v dotčených operačních oblastech“;
- „poskytují operativní podporu členskému státu nebo třetí zemi v dotčených operačních oblastech“;
- „monitorují činnosti jednotek a pravidelně podávají zprávu do ústředí agentury“;
- „spolupracují s hostitelským členským státem nebo hostitelskou třetí zemí ve všech záležitostech týkajících se praktického provádění operativních činností organizovaných agenturou v uvedeném členském státě nebo třetí zemi, včetně jakýchkoli dalších záležitostí, které se v průběhu těchto činností případně vyskytnou“;

- „podporují koordinátora ... při jeho spolupráci se zúčastněnými členskými státy ve všech záležitostech spojených s jejich příspěvkem na operativní činnosti organizované agenturou a v případě potřeby udržují styk s jejím ústředím“;
- „podporují koordinátora a osoby pověřené sledováním základních práv dohlížejí na operativní činnost při usnadňování, v případě potřeby, koordinace a komunikace mezi jednotkami agentury a příslušnými orgány hostitelského členského státu nebo hostitelské třetí země a jakýchkoli dalších relevantních úkolů“;
- „organizují logistickou podporu související s vysíláním příslušníků jednotek a nasazením a použitím technického vybavení“;
- „poskytují veškerou další logistickou podporu týkající se operační oblasti v působnosti dané pobočky s cílem usnadnit hladký průběh operativních činností organizovaných agenturou“;
- „podporují styčného úředníka agentury, aniž jsou dotčeny jeho úkoly a funkce ..., při identifikaci jakýchkoli současných nebo budoucích výzev pro správu hranic oblasti v působnosti dané pobočky pro provádění acquis v oblasti navracení a pravidelně podávají zprávy do ústředí agentury“;
- „zajišťují účinnou správu vlastního vybavení agentury v oblastech, na něž se vztahují její činnosti, včetně případné registrace a dlouhodobé údržby tohoto vybavení a jakékoli potřebné logistické podpory.“ (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Pobočku řídí zástupce agentury jmenovaný výkonným ředitelem vedoucím pobočky. Vedoucí pobočky funguje jako kontaktní místo pobočky pro komunikaci s ústředím agentury a dohlíží na celkovou činnost pobočky. Na návrh výkonného ředitele a s přihlédnutím k souhlasu hostitelského členského státu nebo hostitelské třetí země a stanovisku Komise správní rada rozhoduje o zřízení, době trvání, složení, případně prodloužení doby fungování pobočky. Při zajišťování operativní kapacity agentuře pomáhá hostitelský členský stát. Každé čtvrtletí podává výkonný ředitel správní radě zprávu o činnostech poboček. Ve výroční zprávě jsou činnosti poboček popsány ve zvláštním oddíle (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Členské státy mají nárok každý rok obdržet finanční prostředky formou financování, jež není spojeno s náklady, na podporu rozvoje lidských zdrojů pro zajištění svých příspěvků do stálého útvaru. Financování je při splnění daných podmínek poskytováno po skončení daného roku. Agentura a členské státy zajistí při provádění finanční podpory dodržování zásady

spolufinancování a zamezení dvojímu financování (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Financování je založeno na referenční částce a činí:

- „100 % referenční částky vynásobené počtem operativních pracovníků uvedených pro rok N + 2 pro účely dočasného přidělení...“;
- „37 % referenční částky vynásobené počtem operativních pracovníků skutečně vyslaných členskými státy do stálému útvaru prostřednictvím rezervy pro rychlé nasazení a krátkodobých vyslání na nepřetržitou či přetržitou dobu čtyř měsíců“;
- „50 % referenční částky vynásobené počtem operativních pracovníků přijatých agenturou jako statutární zaměstnanci; tato jednorázová platba se uplatní v případě pracovníků odcházejících ze státní služby, kteří nebyli v době zaměstnání agenturou v aktivním služebním poměru déle než 15 let.“ (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura s přihlédnutím k plánu kapacit ve spolupráci se subjekty členských států poskytujícími odbornou přípravu, Agenturou Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva, Agenturou Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, EASO a FRA vypracuje nástroje odborné přípravy, nevyjímaje odbornou přípravu v oblasti ochrany osob ve zranitelném postavení. V obsahu odborné přípravy jsou zohledněny osvědčené postupy a výsledky výzkumu. Agentura osobám pověřeným doprovodem navracených osob, specialistům na navracení, příslušníkům pohraniční stráže a jiným pracovníkům, jež jsou příslušníky stálého útvaru, osobám pověřeným sledováním základních práv a osobám pověřeným sledováním nuceného navracení zajistí odbornou přípravu týkající se jejich pravomocí a úkolů. Podle plánu specializované odborné přípravy, který je uvedený v ročním pracovním programu agentury, agentura provádí pravidelný výcvik těchto příslušníků pohraniční stráže a dalších příslušníků jednotek. Agentura zajišťuje, aby vedle odborné přípravy statutární zaměstnanci absolvovali, před svým vysláním do operativních činností agentury, odbornou přípravu v oblasti mezinárodního práva, práva Unie, základních práv, pokynů pro identifikaci osob žádajících o ochranu a jejich nasměrování k příslušnému řízení, přístupu k mezinárodní ochraně, pokynů pro řešení potřeb dětí, nezletilých osob bez doprovodu, osob vyžadujících neodkladnou lékařskou pomoc, obětí obchodování s lidmi a jiných zranitelných osob i odbornou přípravu v oblasti pátrání a záchrany, pokud se mají účastnit i operací na moři (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Na základě dohod s vybranými členskými státy agentura zavádí programy odborné přípravy ve specializovaných vzdělávacích a školicích institucích těchto členských států a akademií agentury v členských státech. Agentura zajišťuje řízení odborné přípravy dle společných hlavních osnov. Agentura hradí náklady na odbornou přípravu v plné výši. Se souhlasem správní rady smí agentura zřídit vlastní vzdělávací středisko. Agentura zajišťuje, aby pracovníci podílející se na úkolech spojených s navrácením a přidělení do stálého útvaru nebo do rezervy absolvovaly odbornou přípravu. Agentura zajistí, aby statutární zaměstnanci a všichni pracovníci podílející se na návratových zásazích a operacích absolvovali odbornou přípravu v oblasti relevantního práva Unie, základních práv, mezinárodního práva, předávání zranitelných osob a přístupu k mezinárodní ochraně, před svou účastí na operativních činnostech agentury (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura vypracuje a rozvíjí společné hlavní osnovy odborné přípravy pohraniční stráže a poskytuje pro školitele vnitrostátní pohraniční stráže členských států odbornou přípravu na evropské úrovni a odbornou přípravu týkající se přístupu k mezinárodní ochraně, základních práv, příslušného námořního práva a společné osnovy pro odbornou přípravu pracovníků podílejících se na úkolech navrácení. Cílem těchto osnov je prosazování osvědčených postupů při provádění práva Unie v souvislosti s navrácením a správou hranic. Tyto osnovy jsou vypracovány po konzultaci s úředníkem pro otázky základních práv a poradním fórem. Tyto osnovy jsou začleněny do odborných příprav členských států určených pro příslušníky vnitrostátních pohraničních stráží a pracovníky podílejícím se na úkolech spojených s navrácením. Pro státní zaměstnance členských států, případně třetích zemí agentura nabízí doplňkové kurzy odborné přípravy a semináře o tématech týkajících se navrácení státních příslušníků třetích zemí a ochrany vnějších hranic. Agentura smí organizovat odbornou přípravu ve spolupráci s členskými státy na jejich území, to platí i pro spolupráci s třetími zeměmi. Agentura organizuje výměnný program umožňující příslušníkům pohraniční stráže zapojeným do jednotek a pracovníkům zapojeným do jednotek pro návratové zásahy získat znalosti a praktické poznatky prací s příslušníky pohraniční stráže a pracovníky podílejícími se na úkolech souvisejících s navrácením v jiném než jejich vlastním státě. K zajištění vysoké úrovně odborných znalostí, odborné přípravy a profesionality pro statutární zaměstnance agentura vytvoří a rozpracuje vnitřní mechanismus kontroly kvality. Agentura připraví výroční hodnotící zprávu, na základě provádění mechanismu kontroly kvality, která bude sloužit jako příloha k výroční zprávě o činnosti (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V souladu s finančními pravidly vztahujícími se na agenturu může agentura sama či společně s členskými státy pořizovat nebo si pronajímat technické vybavení, které má být nasazeno během zásahů rychlé reakce na hranicích, společných operací, pilotních projektů,

činností v oblasti navrácení, v rámci projektů technické pomoci nebo v rámci vyslání podpůrných týmů pro řízení migrace. Na návrh výkonného ředitele a s přihlédnutím k rozpočtovým zdrojům vyčleněných ve víceletém finančním rámci, plánu kapacit a cyklu víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic správní rada přijme víceletou strategii způsobu rozvoje technických kapacit agentury. Výkonný ředitel tento návrh předloží pouze po schválení Komisí. K víceleté strategii je připojen prováděcí plán obsahující harmonogram nabývání či nájmu, zmírňování rizik a plánování zadávání zakázek. Pokud se správní rada při přijímání plánu a strategie rozhodne odchýlit se od stanoviska Komise, musí své rozhodnutí Komisi odůvodnit (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura smí v souladu s pravidly pro zadávání zakázek nabývat technické vybavení na základě rozhodnutí výkonného ředitele a pouze po konzultaci se správní radou. Před nabytím či nájmem vybavení obnášejícím značné náklady se provede analýza potřeb, přínosů a nákladů. Takovýto výdaj musí být stanoven v rozpočtu agentury přijatém správní radou. Pokud agentura nabývá nebo najímá důležité technické vybavení typu letadla, vozidla či plavidla, platí následující podmínky. V případě nabytí vybavení agenturou nebo jeho spoluvlastnictví se agentura dohodne s jedním členským státem, že tento členský stát zajistí, aby bylo vybavení registrováno jako vybavení ve vládních službách v souladu s jeho právními předpisy. V případě nájmu musí vybavení být registrováno v některém členském státě. Podle vzorové dohody vypracované agenturou a schválené správní radou se agentura a členský stát registrace dohodnou na podmínkách, jež zajistí provozuschopnost vybavení. V případě spoluvlastněného vybavení podmínky stanoví i období, kdy je vybavení k dispozici výhradně agentuře a upraví jeho využívání, v čemž jsou zahrnuta zvláštní ustanovení o jeho financování a jeho rychlém nasazení během zásahů rychlé reakce na hranicích. Pokud agentura nemá kvalifikované statutární zaměstnance, poskytne dodavatel technického vybavení nebo členský stát registrace technický personál a odborníky pro jeho bezpečnou obsluhu v souladu se vzorovou dohodou. Technické vybavení ve výhradním vlastnictví je agentuře na její žádost poskytnuto. Agentura při požádání členského státu o poskytnutí technického vybavení a pracovníků zohlední operativní problémy, kterým členský stát čelí v okamžiku podání žádosti (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura zřizuje a vede záznamy o technickém vybavení v rezervě složeném z vybavení vlastněném agenturou či členskými státy nebo spoluvlastněném agenturou a členskými státy, které je určeno pro operativní činnost agentury. Vybavení, které je výhradním vlastnictvím agentury je jí kdykoli k dispozici. Vybavení, které agentura vlastní z více než 50 % je na základě dohody mezi agenturou a členským státem agentuře kdykoli k dispozici. Agentura zajišťuje interoperabilitu vybavení, jež je zařazeno do rezervy technického vybavení. Ve spolupráci

s Komisí a členskými státy agentura vymezuje technické normy, které má vybavení určené k používání během činností agentury splňovat. Vybavení zařazené do rezervy technického vybavení, jež agentura pořizuje, vlastní, spoluvlastní a jež vlastní členské státy, musí splňovat technické normy. Správní rada na návrh výkonného ředitele a s přihlédnutím k výsledkům hodnocení zranitelnost a agenturní analýze rizik určuje minimální kontingent technického vybavení na příští rok. Minimální kontingent technického vybavení zahrnuje vybavení agentury. Při nedostatečnosti minimálního kontingentu technického vybavení k provádění operačního plánu agentura provede, na základě svých potřeb a po dohodě s členskými státy revizi. Rezerva technického vybavení obsahuje minimální kontingent vybavení od každého typu technického vybavení, jež byl určen jako nezbytný. Vybavení zařazené do rezervy technického vybavení je nasazováno během zásahů rychlé reakce na hranicích, společných operacích, pilotních projektů, vyslání podpůrných týmů pro řízení migrace, návratových zásahů a operací. Rezerva vybavení pro rychlé nasazení s omezeným kontingentem vybavení potřebným pro zásahy rychlé reakce na hranicích je součástí rezervy technického vybavení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Na základě každoročních dohod a jednání mezi agenturou a členskými státy jsou plánovány příspěvky členských států do rezervy vybavení pro rychlé nasazení. Co nejdříve, případně do deseti dnů od schválení operačního plánu musí být vybavení zařazené do rezervy vybavení pro rychlé nasazení, členskými státy posláno k nasazení do místa určení. Do této rezervy agentura přispívá vybavením, jež má k dispozici. Na základě každoročních dohod a jednání mezi členskými státy a agenturou je plánován příspěvek členských států do rezervy technického vybavení. Na žádost agentury dají členské státy k dispozici své technické vybavení, jež tvoří součást minimálního kontingentu vybavení pro daný rok, pro účely nasazení. Tuto povinnost členské státy nemají v případě, kdy jsou vystaveny výjimečné situaci, jež zásadním způsobem ovlivňuje plnění jejich vnitrostátních úkolů. V případě odvolání se na výjimečnou situaci musí členský stát poslat agentuře podrobné písemné odůvodnění a informace o situaci. Agentura podává žádost o vybavení nejméně 45 dní před plánovaným nasazením v případě důležitého technického vybavení a v případě jiného vybavení nejméně 30 dní před plánovaným nasazením. Každoročně dochází k přezkoumávání příspěvků členských států do rezervy technického vybavení. Na návrh výkonného ředitele správní rada každoročně rozhoduje o pravidlech pro technické vybavení, podmínkách pro nasazení, náhradě nákladů, omezeném kontingentu technického vybavení pro rezervu vybavení pro rychlé nasazení a celkovém minimálním kontingentu každého typu technického vybavení. Při nepředvídatelné potřebě technického vybavení v souvislosti se zásahem rychlé reakce na hranicích nebo společnou operací a po stanovení minimálního kontingentu technického vybavení, dají členské státy

agentuře na její žádost k dispozici nezbytné technické vybavení k nasazení v případě, že nestačí rezervy technického vybavení ani rezervy vybavení pro rychlé nasazení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Výkonný ředitel pravidelně podává správní radě zprávu o nasazení a složení vybavení tvořícího součást rezervy technického vybavení. Výkonný ředitel neprodleně informuje správní radu v případě nedosažení minimálního kontingentu technického vybavení vyžadovaného rezervou. Správní rada neprodleně učiní rozhodnutí o prioritách při nasazení technického vybavení a přijme opatření k nápravě zjištěných nedostatků. O zjištěných nedostatcích a přijatých opatřeních informuje Komisi, která tyto informace spolu s vlastním posouzením, předá Evropskému parlamentu a Radě. Všechny dopravní prostředky a operativní vybavení, pořízené v rámci akcí Fondu pro vnitřní bezpečnost nebo jiných finančních prostředků Unie, jež jsou k dispozici členským státům pro zvýšení operativní kapacity agentury, členské státy zarezervují do rezervy technického vybavení. Toto technické vybavení patří do minimálního kontingentu technického vybavení pro daný rok (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Záznamy o rezervě technického vybavení agentura spravuje rozříděním podle druhu vybavení a typu operace, vlastníka (agentura, členský stát, ostatní), požadovaného personálu, celkového kontingentu požadovaného vybavení, požadavků týkajících se údržby a přepravy, technických pokynů, platných vnitrostátní vývozní režimů, podrobností registrace a údajů o financování vybavení z finančních prostředků Unie. Nasazení technického vybavení tvořícího součást minimálního kontingentu technického vybavení, jež poskytl daný stát pro daný rok, agentura plně financuje. Nasazení technického vybavení tvořícího součást minimálního kontingentu technického vybavení agentura spolufinancuje do plné výše způsobilých výdajů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Správní rada na návrh výkonného ředitele podává Komisi, Evropskému parlamentu a Radě výroční zprávu o rezervě osob pověřených sledováním nuceného navracení, statutárních zaměstnancích ve stálém útvaru, účasti členských států ve stálém útvaru prostřednictvím dlouhodobého dočasného přidělení, účasti členských států ve stálém útvaru prostřednictvím krátkodobých vyslání, účasti členských států ve stálém útvaru prostřednictvím rezervy pro rychlé nasazení, nabývání či nájmu technického vybavení a rezervě technického vybavení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Výroční zpráva obsahuje:

- „počet pracovníků, který se každý členský stát zavázal poskytnout do stálého útvaru, a to i prostřednictvím rezervy pro rychlé nasazení a rezervy osob pověřených sledováním nuceného navracení“;
- „počet statutárních zaměstnanců, který se agentura zavázala poskytnout do stálého útvaru“;
- „počet pracovníků skutečně vyslaných ze stálého útvaru jednotlivými členskými státy a agenturou podle profilů v předchozím roce“;
- „kontingent technického vybavení, které se každý členský stát a agentura zavázaly poskytnout do rezervy technického vybavení“;
- „kontingent technického vybavení, které každý členský stát a agentura nasadily v předchozím roce z rezervy technického vybavení“;
- „závazky poskytnout vybavení do rezervy vybavení pro rychlé nasazení a nasazení vybavení z této rezervy“;
- „rozvoj vlastních lidských a technických kapacit agentury.“ (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura monitoruje inovační a výzkumné činnosti, jež jsou důležité v souvislosti s využíváním vyspělých technologií ochrany hranic a evropské integrované správy hranic. Agentura předává Komisi, členským státům a Evropskému parlamentu výsledky tohoto monitorování. Tyto výsledky může využívat při zásazích rychlé reakce na hranicích, společných operacích a návratových zásazích a operacích. Agentura při pomoci Komisi a členským státům s určováním klíčových témat výzkumu přihlíží k plánu kapacit. Komisi a členským státům agentura pomáhá s vypracováním a prováděním rámcových programů Unie pro inovační a výzkumné činnosti. U těchto programů agentura provádí části týkající se bezpečnosti hranic. Pokud ji k tomu Komise oprávní, pak agentura smí za tímto účelem řídit některé fáze provádění programu a cyklu konkrétních projektů, vykonávat činnosti správy programu, přijímat nástroje plnění rozpočtových výdajů a příjmů a poskytovat podporu související s prováděním programu. Veškeré informace o výzkumných projektech, demonstračních projektech, rozpočtech projektů a zúčastněných partnerech jsou zveřejněny agenturou (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.3.10 Evropský systém pro cestovní informace a povolení

Agentura zřizuje a provozuje ústřední jednotku Evropského systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS) (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Lidé, z více než 60 zemí bezvízového styku, kteří budou chtít přijet do Evropy na krátký pobyt, budou muset od roku 2025 získat cestovní povolení. Tato povolení bude zpracovávat Evropský systém pro cestovní informace a povolení zřízený nařízením EU 2018/1240. K určení, zda cestující představují riziko pro veřejné zdraví, bezpečnostní riziko nebo riziko nedovoleného přistěhovalectví bude systém provádět předběžné prověřování cestujících. Ekosystém ETIAS se skládá z informačního systému agentury, národních jednotek ETIAS a ústřední jednotky ETIAS, kterou spravuje agentura Frontex. Oddělení ústřední jednotky ETIAS se skládá ze dvou kanceláří a dvou jednotek. Jako kritická infrastruktura bude oddělení fungovat 7 dní v týdnu, 24 hodin denně. V rámci oddělení jsou nastaveny role a odpovědnost. Jednotka manipulace s žádostmi přezkoumává žádosti žadatelů, jež vzbuzují jakékoliv obavy a v případě potřeby je předá národním jednotkám ETIAS. Jednotka asistenčního střediska pomáhá cestujícím při vyplňování formuláře žádosti ETIAS, poskytuje podporu pozemním, námořním a leteckým dopravcům v systému ETIAS a oznamuje členským státům a dopravcům závady systému ETIAS. Úřad pro správu dat zajišťuje kontrolu a audit činností ústřední jednotky ETIAS a zajišťuje přesnost a aktuálnost informací uložených v systému ETIAS. Koordinační úřad spravuje obsah oficiálních internetových stránek ETIAS a řídí zúčastněné strany, identifikuje rizika, vypracovává ukazatele rizik a pravidla prověřování, jež mají být použita k posouzení cestujících z hlediska bezpečnosti, vysokých epidemických rizik a nedovoleného přistěhovalectví. Dále plánuje a koordinuje schopnosti, zdroje, činnosti ústřední jednotky ETIAS a výkon strategického plánu. Ústřední jednotka ETIAS vypracovává výroční zprávu své činnosti. Zpráva obsahuje její činnosti, aktuální trendy a výzvy ovlivňující její činnost, statistické údaje o počtu cestovních povolení a počtu zamítnutých žádostí. Výroční zpráva o činnosti se předkládá Evropskému parlamentu, Komisi a Radě každoročně do 31. března (Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, 2024).

2.3.11 Spolupráce

Agentura spolupracuje s institucemi, orgány a jinými subjekty Unie a využívá systémy, informace a zdroje v rámci EUROSUR a smí spolupracovat i s mezinárodními organizacemi. Frontex spolupracuje zejména s Komisí, Evropskou službou pro vnější činnost, EUROPOL, EASO, FRA, EUROJUST, Satelitním střediskem EU, EFCA, EMSA, Agenturou Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, Agenturou Evropské unie pro bezpečnost letectví, manažerem struktury vzdušného prostoru Evropské sítě uspořádání letového provozu a operacemi a misemi společné bezpečnostní a obranné politiky s cílem zajistit situační orientaci, analýzu rizik a prosazování standardů evropské integrované

správy hranic. Agentura smí spolupracovat s následujícími mezinárodními organizacemi: Námořní analytické a operační středisko pro narkotika, Rada Evropy a komisař Rady Evropy pro lidská práva, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Mezinárodní organizace kriminální policie, OSN prostřednictvím jejích organizací, agentur, úřadů a dalších subjektů, především Mezinárodní organizace pro civilní letectví, Mezinárodní organizace pro migraci, Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva, Úřad OSN pro drogy a kriminalitu a Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Tato spolupráce probíhá v rámci pracovních ujednání a dotčené strany musí dodržovat bezpečnostní pravidla a standardy pro nakládání s utajovanými informacemi rovnocenné bezpečnostním pravidlům a standardům agentury a využívat informace obdržené od agentury v mezích svých pravomocí a pouze při dodržování základních práv a ochrany údajů. Ujednání musí schválit Komise a následně je o něm agenturou informován Evropský parlament a Rada. Výměna informací mezi agenturou a mezinárodními organizacemi a orgány, institucemi a jinými subjekty Unie se uskutečňuje prostřednictvím komunikační sítě nebo jiných akreditovaných systémů pro výměnu informací, které splňují kritéria důvěrnosti, dostupnosti a integrity (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura ve spolupráci s EMSA a EFCA podporuje vnitrostátní orgány, které vykonávají funkce pobřežní strážce. Podpora probíhá poskytováním služeb v oblasti komunikace a ostrahy pomocí nejmodernějších technologií, čidel upevněných na jakémkoli typu platformy a vesmírné a pozemní infrastruktury. Podpora probíhá analýzou, slučováním a sdílením informací, které jsou k dispozici v systémech hlášení lodí a jiných informačních systémech, jež tyto agentury provozují či k nimž mají přístup. Podpora probíhá spoluprací v souvislosti s funkcemi pobřežní strážce, analýzou operativních problémů a nových rizik v námořní oblasti a posílením výměny informací. Dále probíhá určování osvědčených postupů, poskytováním odborné přípravy, tvorbou pokynů a doporučení a výměnou pracovníků. Probíhá sdílením prostředků a kapacit prostřednictvím plánování a provádění víceúčelových operací. V souladu s mandáty EMSA a EFCA a finančními pravidly, které se na ně vztahují, se pracovním ujednáním určí konkrétní formy spolupráce s Frontex. Toto ujednání sválí správní rady Frontex, EMSA i EFCA. Ve spolupráci s EMSA, EFCA, agenturou a členskými státy Komise vypracuje praktickou příručku o evropské spolupráci při výkonu funkcí pobřežní strážce. Příručka obsahuje pokyny, osvědčené postupy a doporučení pro výměnu informací a je Komisí přijata ve formě doporučení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Pro účely evropské migrační politiky a integrované správy hranic spolupracují členské státy a agentura se třetími zeměmi. V rámci politiky vnější činnosti Unie agentura poskytuje operativní a technickou pomoc třetím zemím i pokud jde o zásadu nenavrácení a ochranu základních práv a osobních údajů. I při spolupráci se třetími zeměmi na jejich území musí

agentura a členské státy dodržovat právo Unie i standardy a normy, jež jsou součástí *acquis* Unie. Cílem navazování spolupráce se třetími zeměmi je prosazování standardů evropské integrované správy hranic (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Členské státy mohou na operativní úrovni spolupracovat s jednou či více třetími zeměmi. Spolupráce může probíhat na základě dohod či jiných druhů ujednání a může zahrnovat výměnu informací prostřednictvím regionálních sítí, jež byly zřízeny na základě dohod. Tyto dohody či jiná ujednání musí být v souladu s mezinárodním i unijním právem v oblasti mezinárodní ochrany a základních práv, nevyjímaje Listinu, Úmluvu o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a protokol k této úmluvě z roku 1967, Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod a zásadou nenavrácení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura smí spolupracovat s orgány třetích zemí v rozsahu nezbytném pro plnění jejich úkolů. I v případě spolupráce a v koordinaci s třetími zeměmi na jejich území musí agentura dodržovat práva Unie a standardy i normy, jež jsou součástí *acquis* Unie. Za podpory delegací Unie agentura jedná při spolupráci s orgány třetích zemí v rámci politiky vnější činnosti Unie, a to i pokud jde o zásadu nenavrácení, ochranu základních práv a osobních údajů, zákaz svévolného zadržování a mučení, ponižujícího či nelidského zacházení nebo trestání, případně, operací a misí společné bezpečnostní a obranné politiky. Pokud okolnosti vyžadují vyslání jednotek pro správu hranic ze stálého útvaru ve třetí zemi a příslušníci jednotek budou v rámci vyslání vykonávat výkonné pravomoci, uzavře Unie s dotčenou třetí zemí podle článku 218 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) dohodu o postavení jednotek, která bude vypracována na základě vzorové dohody o postavení jednotek. Dohoda o postavení jednotek bude obsahovat aspekty nezbytné pro provádění těchto činností, především úkoly a pravomoci příslušníků jednotek, rozsah operace, občanskoprávní a trestní odpovědnost, praktická opatření týkající se dodržování základních práv a opatření týkající se zřízení pobočky. Dohoda stanoví mechanismus pro podávání a vyřizování stížností a zajistí dodržování základních práv během operací. Ustanovení dohody o postavení jednotek týkající se předávání údajů a podstatně se lišící od vzoru dohody o postavení jednotek se konzultují s evropským inspektorem ochrany údajů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V rámci pracovních ujednání agentura jedná s orgány třetích zemí v souladu s politikou a právem Unie, pokud taková ujednání existují. Tato pracovní ujednání se týkají řízení operativní spolupráce a určují účel, rozsah a povahu spolupráce. Ujednání mohou zahrnovat ustanovení o spolupráci v rámci EUROSUR a výměně citlivých neutajovaných informací. Agentura zajistí, aby informace, jež jsou předávány třetím zemím, byly zpracovány pouze pro účely, pro které byly předány. Agentura požádá evropského inspektora ochrany údajů o povolení, pokud pracovní

ujednání stanoví předávání osobních údajů. Agentura přispívá k provádění vnější politiky Unie v oblasti zpětného přebírání osob a navracení. V souladu s ustanoveními příslušných nástrojů může agentura přijímat finanční prostředky Unie na podporu třetích zemí a činností, jež se jich týkají. V souladu s finančními pravidly, jež se na ní vztahují může agentura financovat a zahajovat projekty technické pomoci ve třetích zemích. Tyto projekty se zahrnou do ročního pracovního programu a víceletého programu. Agentura informuje Komisi, Evropský parlament a Radu především o dodržování základních práv a činnostech souvisejících s operativní a technickou pomocí v oblasti vyslání styčných úředníků, správy hranic a navracení do třetích zemí. Agentura zveřejňuje pracovní ujednání, dohody, pilotní projekty a projekty technické pomoci se třetími zeměmi. Do výročních zpráv agentury je zahrnuto posouzení spolupráce s členskými zeměmi (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura smí koordinovat operativní spolupráci členských států s třetími zeměmi a poskytovat operativní a technickou pomoc třetím zemím v oblasti evropské integrované správy hranic. Agentura smí se souhlasem dotčené třetí země na jejím území provádět činnosti související s evropskou integrovanou správou hranic. Operace na území třetí země jsou zahrnuty do ročního pracovního programu přijímaného správní radou. Operace na území třetí země se provádějí na základě operačního plánu dohodnutého v konzultaci se zúčastněnými členskými státy mezi dotčenou třetí zemí a agenturou. V případě že některý členský stát sousedí s třetí zemí nebo hraničí s operační oblastí třetí země, potom operační plán a veškeré jeho změny podléhají jeho souhlasu. Operační plány mohou zahrnovat ustanovení o spolupráci a výměně informací pro účely EUROSUR. Bezpečnost pracovníků vyslaných do třetích zemí zajišťuje výkonný ředitel. Výkonný ředitel pozastaví nebo ukončí odpovídající aspekty technické a operativní pomoci, kterou agentura poskytuje třetí zemi, pokud nelze zaručit bezpečnost pracovníka do ní vyslaného. Účast členských států na operacích na území třetího státu je dobrovolná (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Národní koordinační centra, případně agentura jsou kontaktními místy pro spolupráci a výměnu informací se třetími zeměmi. Ustanovení o spolupráci a výměně informací pro účely EUROSUR, která jsou obsažena v dohodách, upravují:

- podmínky a postupy, za kterých lze orgánů třetích zemí poskytnout služby fúze dat EUROSUR;
- podrobná pravidla výměny informací a spolupráce s pozorovateli třetích zemí pro účely EUROSUR;
- údaje a postupy pro jejich sdílení, které pocházejí ze třetích zemí a lze je sdílet v evropském situačním obraze;

- specifické situační obrazy, které jsou sdíleny se třetími zeměmi (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Informace poskytnuté členskými státy nebo agenturou v souvislosti s EUROSUR, které nejsou stanoveny dohodami mezi členskými státy a třetími zeměmi, nelze sdílet se třetími zeměmi bez předchozího souhlasu daného členského státu nebo agentury (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Po konzultaci s evropským inspektorem ochrany údajů, FRA, členskými státy a agenturou Komise vypracuje vzorovou dohodu o postavení jednotek a činnostech prováděných na území třetích zemí. Ve spolupráci s agenturou a členskými státy Komise vypracuje vzorová ustanovení o výměně informací v rámci EUROSUR. Po konzultaci s evropským inspektorem ochrany údajů, FRA, agenturou, institucemi a jinými subjekty Unie Komise vypracuje vzor pro pracovní ujednání. Vzor obsahuje ustanovení týkající se základních práv a praktických opatření v oblasti ochrany údajů. Před uzavřením dohody je Komisi členskými státy oznámen návrh ustanovení dohody týkající se navrácení a správy hranic. Komise o nich následně informuje agenturu a Radu. Jakékoli pracovní ujednání mezi agenturou a příslušnými orgány třetích zemí musí před jeho schválením správní radou schválit Komise. Před uzavřením pracovního ujednání jsou Evropskému parlamentu agenturou poskytnuty informace o smluvních stranách pracovního ujednání i jeho předpokládaném obsahu. Agentura oznámí operační plány týkající se operativní a technické pomoci poskytované agenturou třetím zemím Komisi. Komise musí předem vydat stanovisko ke každému rozhodnutí vyslat styčné úředníky do třetích zemí. O těchto činnostech je neprodleně informován Evropský parlament (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Agentura smí do třetích zemí vysílat odborníky jako styčné úředníky, ti by měli při plnění svých povinností ve třetích zemích mít co největší ochranu. Styční úředníci jsou zapojeni do místních či regionálních sítí bezpečnostních odborníků a styčných úředníků pro přistěhovalectví Unie a členských států a sítě vytvořené na základě nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/1240. V závislosti na operativních potřebách v dotčené třetí zemi může agentura rozhodnutím správní rady stanovit specifické profily styčných úředníků. V rámci politiky vnějších vztahů Unie jsou při vysílání styčných úředníků upřednostňovány třetí země, jež jsou dle analýzy rizik zemí tranzitu či původu pro nedovolené přistěhovalectví. Na základě vzájemnosti smí agentura přijímat styčné úředníky těchto třetích zemí. Správní rada přijme každý rok seznam priorit, a to na návrh výkonného ředitele. Správní rada schvaluje vyslání styčných úředníků po obdržení stanoviska. Styční úředníci při plnění svých úkolů navazují a udržují kontakty s orgány třetí země, do níž jsou vysláni, za účelem navrácení navrácených osob, předcházení

nedovoleného přistěhovalectví a boji proti němu, získávání cestovních dokladů a poskytování technické pomoci při zjišťování totožnosti státních příslušníků třetích zemí, to vše při dodržování základních práv a v souladu s právem Unie. V souladu s nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/1240 styční úředníci svou činnost úzce koordinují s členskými státy, delegacemi Unie a případně s operacemi a misemi společné bezpečnostní a obranné politiky. Styční úředníci mají kanceláře ve stejných prostorách jako delegace Unie, pokud je to možné. Agentura může podporovat vyslání styčného úředníka pro navracení členským státem do třetích zemí, v nichž nemá svého styčného úředníka, za účelem podpory členských států a agentury (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Se souhlasem dotčených členských států smí agentura zvat pozorovatele z operací a misí společné bezpečnostní a obranné politiky, orgánů, institucí a subjektů Unie či z mezinárodních organizací k účasti na svých činnostech, především společných operacích, odborné přípravě, analýze rizik a pilotních projektech, pokud jejich přítomnost může přispět k výměně osvědčených postupů a zlepšení spolupráce bez narušení celkové bezpečnosti činností a je-li je jejich přítomnost v souladu s cíli činností. Tito pozorovatelé se mohou účastnit odborné přípravy a analýzy rizik pouze se souhlasem dotčených členských států. Pozorovatelé se mohou účastnit pilotních projektů a společných operací pouze se souhlasem hostitelského členského státu. Agentura pozorovatelům před jejich účastí zajistí odbornou přípravu. Podrobná pravidla účasti pozorovatelů jsou zahrnuta v operačním plánu. Se souhlasem dotčených členských států smí agentura zvat pozorovatele ze třetích zemí k účasti na svých činnostech na vnějších hranicích, návratových zásazích, návratových operacích a odborné přípravě, pokud jejich přítomnost může přispět k výměně osvědčených postupů a zlepšení spolupráce bez narušení celkové bezpečnosti činností, bezpečnosti státních příslušníků třetí země a je-li je jejich přítomnost v souladu s cíli činností. Agentura pozorovatelům před jejich účastí zajistí odbornou přípravu. Podrobná pravidla pro účast pozorovatelů jsou zahrnuta do operačního plánu. Při účasti na činnostech agentury jsou pozorovatelé povinni dodržovat kodexy chování agentury. Za zajištění, aby přítomnost pozorovatelů nepředstavovala riziko z hlediska dodržování základních práv, zodpovídá agentura (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.4 Falešné a pravé doklady online

Agentura převezme a provozuje systém FADO, jež byl vytvořen v souladu se společnou akcí Rady 98/700/SVV (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.5 Obecná ustanovení

2.5.1 Obecná pravidla

Evropská pohraniční pobřežní stráž při plnění svých úkolů zaručuje ochranu základních práv v souladu s právem Unie, Listinou, mezinárodním právem, závazky týkajícími se přístupu k mezinárodní ochraně, zásadou nenavracení, Úmluvou o právech dítěte a Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a jejím protokolu z roku 1967. K tomuto účelu agentura s přispěním a schválením úředníka pro otázky základních práv vypracovala, rozvíjí a provádí strategii pro základní práva a účinný mechanismus monitorování dodržování základních práv při všech agenturních činnostech. Evropská pohraniční a pobřežní stráž zajistí, aby při plnění jejích úkolů nebyla žádná osoba nucena v rozporu se zásadou nenavracení vystoupit v určité zemi, přinucena do ní vstoupit či být do ní dopravena, předána nebo navrácena orgánům této země, pokud mu v ní hrozí vážné nebezpečí, vystavení trestu smrti, mučení, pronásledování, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení či trestu, ohrožení života nebo svobody, vážné nebezpečí vyhoštění, vystěhování, vydání nebo navrácení do jiné země. Při plnění svých úkolů Evropská pohraniční a pobřežní stráž zohledňuje potřeby nezletilých osob bez doprovodu, dětí, obětí obchodování s lidmi, osob se zdravotním postižením, osob potřebujících lékařskou pomoc, osob v tísni na moři, osob potřebujících mezinárodní ochranu a jiných osob ve velmi zranitelném postavení a řeší tyto potřeby v rámci svého mandátu. Při všech svých činnostech upírá zvláštní pozornost na práva dítěte a zajišťuje respektování nejlepších zájmů dítěte. Agentura zohledňuje zprávy z poradního fóra a od úředníka pro otázky základních práv při plnění svých úkolů, při spolupráci se třetími zeměmi a ve vztazích s členskými státy (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Ve spolupráci s poradním fórem agentura vypracuje a dále rozvíjí kodex chování vztahující se na všechny osoby zapojené do činnosti agentury a operace ochrany hranic koordinované agenturou. Kodex stanovuje postupy, které mají zaručovat dodržování základních práv a zásad právního státu, se zaměřením na osoby žádající mezinárodní ochranu, děti, nezletilé osoby bez doprovodu a jiné osoby ve zranitelném postavení. Ve spolupráci s poradním fórem agentura vypracuje a dále rozvíjí kodex chování pro návratové zásahy a operace organizované či koordinované agenturou. Kodex popisuje společné standardizované postupy zjednodušující organizaci návratových zásahů a operací a zajišťující navrácení humánním způsobem s respektováním základních práv, především práva na svobodu a bezpečnost, práva na ochranu osobních údajů, zásad lidské důstojnosti, zákazu diskriminace, zákazu mučení a ponižujícího trestu nebo zacházení. Kodex přihlíží ke strategiím pro základní práva členských států a jejich

systémům pro sledování nuceného navracení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Kodex chování dále určuje, jak mělo být zacházeno s osobami ve vazbě a co by jim mělo být poskytováno. Určuje, jak musí osoby účastníci se operativních činností agentury používat zdroje, které mají k dispozici. Stanovuje, že osoby účastníci se operativních činností agentury jsou povinni se zdržet činností narušujících či ohrožujících jejich nestrannost či plnění jejich povinností. Určuje, že účastníci operativních činností se nesmí projevovat vulgárně, urážlivě či jakýmkoliv jiným způsobem, který by poškozoval pověst agentury či jejího poslání. Osoby účastníci se operativních činností agentury se musí chovat čestně, důstojně a být si vědomy kulturních rozdílů, aby předešli nedorozuměním. Osoby účastníci se operativních činností jsou povinny se informovat o aktuálních cílech, zásadách a osvědčených postupech agentury (Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, 2020).

Příslušníci jednotek musí být způsobilí k vykonávání všech pravomocí a plnění všech úkolů souvisejících s ochranou hranic, navracením a dosahováním cílů směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 656/2014 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399. Příslušníci jednotek při výkonu svých pravomocí a plnění svých úkolů na území hostitelského členského státu, dodržují vnitrostátní právo, mezinárodní právo, právo Unie a zejména nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 656/2014. Vykonávat pravomoci a plnit úkoly mohou statutární zaměstnanci, kteří jsou příslušníky jednotek, pouze pod velením a zpravidla za přítomnosti příslušníků pohraniční stráže nebo pracovníků hostitelského státu podílejících se na navracení. Příslušníci jednotek mohou být hostitelským členským státem zmocněni k jednání jeho jménem. Prostřednictvím koordinátora může členský stát hlásit agentuře incidenty týkající se nedodržení základních práv či operačního plánu příslušníkem jednotek. Cílem je přijmout následná opatření, která mohou být i disciplinární. Při výkonu svých pravomocí a plnění svých úkolů používají statutární pracovníci, kteří jsou příslušníky jednotek, uniformu stálého útvaru. Při výkonu svých pravomocí a plnění svých úkolů používají příslušníci jednotek vyslaní z členských států své vlastní uniformy. Na těchto uniformách se vyskytují osobní identifikační údaje a rukávu se nachází modrá páska se znakem agentury a Unie, což příslušníky jednotek identifikuje jako účastníky zásahu rychlé reakce na hranicích, společné operace, pilotního projektu, vyslání podpurných týmů pro řízení migrace a návratového zásahu či operace. Příslušníci jednotek u sebe nosí úřední doklad sloužící k identifikaci vůči vnitrostátním orgánům hostitelského členského státu, na požádání ho předloží (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Možnost nosit a používat služební zbraně, střelivo a vybavení podléhá u pracovníků dočasně, krátkodobě přidělených z členského státu do agentury vnitrostátnímu právu

domovského členského státu. Hostitelský členský stát pro příslušné profily opravňuje příslušníky jednotek během vyslání plnit úkoly vyžadujících použití síly, nevyjímaje nošení a používání vybavení, služebních zbraně a střeliva se souhlasem domovského členského státu či agentury v případě statutárních zaměstnanců. Použití síly, nošení a používání vybavení, služebních zbraní a střeliva se smí vykonávat pouze za přítomnosti příslušníků pohraniční stráže hostitelského členského státu a v souladu s vnitrostátním právem hostitelského členského státu. Příslušníci jednotek mohou být hostitelským členským státem se souhlasem domovského členského státu případně agentury oprávněni k použití síly na jeho území v nepřítomnosti příslušníků pohraniční stráže hostitelského členského státu. Hostitelský členský stát může nošení některých služebních zbraní, střeliva a vybavení zakázat, pokud se tento zákaz vztahuje i na jeho vlastní pohraniční stráž či pracovníky podílející se na navracení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Před vysláním příslušníků jednotek informuje hostitelský členský stát agenturu o přípustném vybavení, střelných zbraních, střelivu a podmínkách jejich použití. Tyto informace agentura zpřístupní členským státům. V souladu s vnitrostátním právem hostitelského členského státu a dle zásad Listiny a mezinárodního práva v oblasti lidských práv mohou být služební zbraně, střelivo a vybavení použity při oprávněné obraně příslušníků jednotek či jiných osob a při oprávněné sebeobraně. Pokud plnění operačních cílů uvedených v operačním plánu pro hraniční kontrolu, ostrahu hranic a navracení vyžaduje, aby příslušníci jednotek mohly nahlížet do evropských databází, hostitelský členský stát je k tomu zmocní. Ze stejných důvodů může hostitelský členský stát příslušníky jednotek zmocnit k nahlížení do jeho vnitrostátních databází. Členské státy zajistí účelný a účinný přístup do těchto databází. Příslušníků jednotek je poskytnut přístup pouze k údajům potřebným k výkonu jejich pravomocí a plnění jejich úkolů. Před vysláním příslušníků jednotek informuje hostitelský členský stát agenturu o evropských a vnitrostátních databázích, do kterých smí příslušníci jednotek nahlížet. Tuto informaci agentura zpřístupní všem členským státům podílejícím se na vyslání jednotek. Tato nahlížení probíhají v souladu s vnitrostátním právem hostitelského členského státu a právem Unie v oblasti ochrany údajů (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Ve spolupráci s hostitelským členským státem vydává agentura příslušníkům doklad v úředním jazyce hostitelského členského státu a v jiném úředním jazyce orgánů Unie. Tento doklad slouží k prokázání jejich totožnosti a jako důkaz k oprávněnosti vykonávání pravomocí a plnění úkolů. Doklad musí obsahovat jméno a státní příslušnost, název pracovní pozice či hodnost, aktuální digitální fotografii a úkoly jež je oprávněn plnit. Po skončení zásahu rychlé reakce na hranicích, společné operace, pilotního projektu, vyslání podpůrných týmu pro řízení

migrace a návratového zásahu či operace je doklad vrácen agentuře (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

Při působení příslušníků jednotek v hostitelském členském státě, tento členský stát odpovídá na základě svého vnitrostátního práva za jakoukoliv ujmu, jež tito příslušníci způsobí během operací. V případě, že škoda vznikne v důsledku úmyslného nesprávného jednání nebo hrubou nedbalostí příslušníka jednotek, může hostitelský členský stát požádat domovský členský stát o náhradu škody. V případě, že škoda vznikne v důsledku úmyslného nesprávného jednání nebo hrubou nedbalostí statutárních zaměstnanců, může hostitelský členský stát požádat agenturu o náhradu škody. Každý členský stát se zdrží uplatňování nároků vůči hostitelskému členskému státu či jinému členskému státu za škodu, kterou utrpěl, pokud nevznikla v důsledku úmyslného nesprávného jednání nebo hrubé nedbalosti. Tím není dotčeno uplatňování práv členského státu vůči třetím stranám. Veškeré spory mezi členskými státy týkající se výše zmíněného, jež nemohou vyřešit vzájemná jednání, jsou předloženy Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“). Agentura odpovídá za škody vzniklé na vybavení agentury během vyslání jednotek agentury, pokud nevznikly v důsledku úmyslného nesprávného jednání nebo hrubé nedbalosti. Tím není dotčeno uplatňování práv agentury vůči třetím stranám (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

V průběhu zásahů rychlé reakce, společné operace, pilotního projektu, vyslání podpůrných týmů pro řízení migrace, návratového zásahu či operace se na příslušníky jednotek na území hostitelského členského státu pohlíží v oblasti trestných činů stejně jako na příslušníky pohraniční stráže hostitelského státu, ať jde o trestné činy, jež na ně byly spáchány nebo které sami spáchali (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, 2019).

2.6 Analýza

Pro účely práce jsem analyzoval internetovou stránku Frontex, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624, které lze chápat jako legislativního předchůdce nařízení z roku 2019. Porovnával jsem nařízení z roku 2019 s nařízením z roku 2016 a internetovou stránku Frontex s knižními zdroji.

Z porovnání Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 vyplynula řada zjištění. Zjistili jsme, že Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 poměrně zásadně změnilo členění dokumentu, které je nyní mnohem logičtější a přehlednější. Definuje a pracuje s řadou termínů, které se v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 nevyskytovaly nebo zde nebyly

definovány či byly definovány značně odlišně. Mezi ně patří: hraniční přechod, hraniční kontroly, ostraha hranic, ostraha vzdušných hranic, EUROSUR, statutární zaměstnanci, operativní pracovníci, příslušník jednotek, jednotka pro správu hranic, návratové jednotky, styčný úředník pro přistěhovalectví, situační orientace, schopnost reakce, situační obraz, úsek vnějších hranic, incident a předhraniční oblast. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 zavedlo, rozšířilo a doplnilo řadu činností, pravomocí a technických služeb. Zavedlo cyklus víceleté strategické politiky pro evropskou integrovanou správu hranic a integrované plánování. Znatelně rozšířilo úkoly agentury, povinnost vyměňovat si informace a doplnilo část týkající se vnitrostátního kontaktního místa. Zavedlo komunikační síť a technické normy pro výměnu informací. Přidalo článek týkající se zabezpečení informací.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 zavedlo EUROSUR jako integrovaný rámec pro výměnu informací a operativní spolupráci, jeho složky, monitorování, oblast působnosti a příručku. Zavedlo národní koordinační centra, situační obrazy, vnitrostátní situační obraz, evropský situační obraz, specifické situační obrazy, služby fúze dat EUROSUR. Přidalo určení úseků vnějších hranic, přiřazení úrovní dopadů jednotlivým úsekům vnějších hranic a reakce odpovídající jednotlivým úrovním dopadu. Rozšířilo činnost styčných úředníků agentury v členských státech. Zavedlo součinnost mezi hodnocením zranitelnosti a schengenským hodnotícím mechanismem. Doplnilo články týkající se postupu zahájení zásahu rychlé reakce na hranicích, navrhované činnosti na vnějších hranicích, nákladů a rozhodnutí pozastavit, ukončit nebo nezahájit činnosti. Rozšířilo činnosti související s navrácením. Zavedlo systémy pro výměnu informací a řízení navrácení.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 zavedlo stálý útvar Evropské pohraniční a pobřežní stráže a čtyři kategorie jeho operativních pracovníků, pobočky agentury a finanční podporu pro rozvoj stálého útvaru. Rozvinulo a doplnilo odbornou přípravu a podávání zpráv o kapacitách agentury. Doplnilo články týkající se nabývání či nájmu technického vybavení a výzkumu a inovací. Zavedlo ústřední jednotku ETIAS. Ve článku týkajícím se spolupráce agentury s orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a s mezinárodními organizacemi rozšiřuje jmenný seznam organizací agentur, s kterými Frontex spolupracuje. Doplnuje článek týkající se spolupráce členských států se třetími zeměmi. Rozšiřuje technickou a operativní pomoc poskytovanou agenturou třetím zemím. Zavedlo výměnu informací se třetími zeměmi v rámci EUROSUR. Rozšířilo úlohu Komise týkající se spolupráce se třetími zeměmi. Doplnuje článek týkající se styčných úředníků ve třetích zemích a v souvislosti se styčnými úředníky agentury v členských státech se zdůrazňuje jejich aktivita týkající se navrácení. Doplnilo pravidla týkající účasti pozorovatelů na činnostech agentury. Zavedlo systém FADO. Doplnilo článek týkající se úkolů a pravomocí příslušníků jednotek.

Do práce nebyla zakomponována problematika spolupráce s Irskem a Velkou Británií a zpracování osobních údajů agenturou, kvůli přílišnému přesahu do oblastí, jež nejsou pro práci stěžejní. Práce také nepokrývá organizaci agentury a finanční požadavky, které sice mohou být pro čtenáře přínosné pro pochopení řídicích struktur uvnitř agentury a jejich pravomocí, nicméně nejsou nutné pro orientaci v činnostech agentury a spolupráce agentury s orgány, agenturami, institucemi a jinými subjekty EU, členskými státy, mezinárodními organizacemi či třetími zeměmi.

Při porovnávání oficiálních stránek agentury s knižními zdroji získanými z Vědecké knihovny v Olomouci jsme dospěly k zjištění, že knižní zdroje z Vědecké knihovny v Olomouci jsou sice spolehlivé, ale pro naše potřeby neaktuální a zaměřují se na právo EU. Jsou vhodné spíše k čerpání informací týkajících se vývoje práva EU případně historie agentury.

3 CÍLE

- 1) Na základě rešeršní literární činnosti zjistit historický a současný stav činnosti Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž
- 2) Pozornost zaměřit na zákonné předpisy České republiky, úkoly a činnost zainteresovaných orgánů veřejné správy při realizaci požadavků na ochranu hranic Evropské unie a Schengenského prostoru, zejména z pohledu České republiky.

4 METODIKA

K vyhledávání poznatků byly využity oficiální internetové stránky agentury Frontex, webová služba Úřadu pro publikace Evropské Unie EUR-Lex a databáze Vědecké knihovny v Olomouci. Oficiální internetové stránky agentury byly zvoleny pro jejich aktuálnost, relevanci a komplexnost. Webová služba EUR-Lex byla zvolena k vyhledávání legislativních dokumentů. Databáze Vědecké knihovny byla zvolena pro svou obsáhlost a kvalitu zdrojů. Při vyhledávání v této databázi byla použita následující klíčová slova: ochrana hranic EU, Frontex, Schengenský prostor, bezpečnost EU.

Při vytváření práce byla využita metoda indukce, metoda dedukce a komparativní metoda.

5 VÝSLEDKY

Analýza internetových stránek agentury Frontex vedla k nalezení systému ArcGIS, webové služby EUR-Lex, Výroční stručné zprávy 2023, Analýzy rizik 2023/2024, agenturnímu Kodexu chování a informací o aktuálních operacích agentury a systému ETIAS. Prostřednictvím webové služby EUR-Lex bylo získáno pět zdrojů. Analýzou databáze Vědecké knihovny v Olomouci bylo získáno šest zdrojů, z nich byly čtyři vyloučeny pro neadekvátní obsah.

Hlavním zdrojem práce jsem zvolil Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 pro jeho komplexnost, strukturu a reflexi změn, které se udály od roku 2016.

6 DISKUSE

U Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 je vidět výrazná změna členění oproti nařízení z roku 2016, která se udála především kvůli zavedení nových pojmů, reorganizaci jednotek a technickému pokroku. Velká část těchto změn je dána nutností zlepšení a centralizování práce s informacemi. Na základě aktuálního vývoje a prognóz bylo potřeba upravit směřování, hodnocení, plánování a řízení v oblasti týkající se ochrany vnějších hranic a navrácení. Činnosti související s navrácením nebyly dostatečné, proto je bylo potřeba rozšířit a upravit. Praxe ukázala, že personální kapacity agentury nejsou dostatečné, a že v tomto ohledu musí být méně závislá na členských státech, proto došlo k restrukturalizaci a plánování rozšíření personálních kapacit agentury. S neustále se měnící situací se projevila nutnost rozvinout a upravit odbornou přípravu, tak aby příslušníci jednotek byly lépe připraveni na úkoly, s kterými se budou potýkat. Rozšíření spolupráce agentury, členských států a třetích zemí poukazuje na politický posun vnímání nutností chránit vnější hranice společně. Již od svého vzniku, byla funkčnost agentury značně omezena omezenými pravomocemi. Členské státy se zdráhaly poskytnout agentuře větší pravomoci, nicméně k tomu byly postupně nuceny okolnostmi. Také proto můžeme v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 vidět určitý nárůst úkolů a pravomocí agentury oproti Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004. A dále nárůst v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 oproti Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624.

Práce je do jisté míry limitována faktem, že je teoretická. Není zde porovnání s činností agentury v terénu, které by umožnilo hlubší vhled do problematiky a případně vhled do kolize praxe s teorií. Může být limitována rozhodnutím nezakomponovat do práce plně problematiku ochrany údajů, organizace agentury a finanční požadavky. Problematika ochrany údajů, organizace agentury a finančních požadavků má dle mého názoru natolik velký přesah do oblastí, jež nejsou pro práci stěžejní, že jejich možný přínos pro cíle práce lze zanedbat.

7 NÁVRHY

7.1 Návrhy na zlepšení současného stavu

Navrhuji vytvoření legislativního dokumentu, který by pokrýval veškeré aspekty týkající se agentury Frontex. Vytvoření takového dokumentu by zmenšilo nutnost odkazovat na velké množství legislativních dokumentů a tím zpřehlednilo legislativu týkající se agentury Frontex.

Navrhuji zpracování a průběžnou aktualizaci legislativního rámce, který bude zpracován na základě predikčních modelů. Rámec bude zastřešovat rozšíření úkolů a pravomocí agentury a s tím související věci. Dle dosavadních poznatků soudím, že s vyvíjející se situací ve světě a Evropě se do pěti let ukáže nutnost rozšíření úkolů a pravomocí agentury a s tím spjatou potřebu užší spolupráce především s členskými státy. Tento „předpřipravený“ rámec docílí rychlejší reakce EU, až taková nutnost nastane.

Navrhuji realizaci změn, které by agentuře umožnily větší flexibilitu a větší rychlost reakce na náhlé neočekávané situace na vnějších hranicích. Tyto změny by musely poskytnout agentuře větší samostatnost, upravit legislativu, aby se mohla zkrátit doba, kterou legislativa umožňuje členským státům i agentuře na určité kroky. Tyto kroky jsou mnohdy podmíněny analýzou dané situace a zvážením potřeb, proto je nutné zrychlit i tyto činnosti.

Navrhuji, aby se Frontex více soustředil na svou propagaci v členských státech, především ČR. Propagace by přispívala k většímu zájmu o zaměstnání v agentuře. Agentura by díky tomu mohla vybírat z více zájemců o zaměstnání, což by mělo vést k výběru těch nejvhodnějších a zajistit, že agentura bude postupovat dle plánu na rozšíření personálních kapacit.

7.2 Návrhy pro vzdělávání

Navrhuji vyučovat problematiku ochrany vnějších hranic a bezpečnosti vyučovat na základní škole. Tato problematika by se mohla zahrnout do předmětu Občanská výchova, v případě zvýšení týdenní hodinové dotace předmětu o jednu hodinu. Lepším řešením by bylo zavedení nového předmětu Ochrana a bezpečnost EU, kde by se tato problematika vyučovala. Tento předmět by žáci měli jednou týdně. S oběma variantami by souviselo přijetí nových učitelů vzdělaných v oné problematice či dozdělení stávajících učitelů, tak aby byly kvalifikovaní tento předmět vyučovat. Zavedení tohoto předmětu by bylo přínosné pro pochopení významu spolupráce členských států s orgány, agenturami, institucemi a jinými subjekty EU,

mezinárodními organizacemi či třetími zeměmi ve vztahu k ochraně vnějších hranic a bezpečnosti.

Na tento předmět navrhuji navázat i na střední škole, kde by se žáci, v návaznosti na učivo předané na základní škole, pod vedením učitele nadále vzdělávali v této problematice. Předmět by byl vyučován jednu hodinu týdně. Vzdělávání by probíhalo samostatnější formou odpovídající střední škole. Důraz by byl kladen na interaktivní formu výuky, samostatnou práci ve formě vytváření projektů a prezentací a pod vedení učitele a praktickou výuku formou exkurzí a výletů. Na základě výuky by žáci prohlubovali chápání významu spolupráce členských států s orgány, agenturami, institucemi a jinými subjekty EU, mezinárodními organizacemi či třetími zeměmi ve vztahu k ochraně vnějších hranic a bezpečnosti, což by pomáhalo při budování důvěry občanů ČR v tuto spolupráci a následně budovalo kladnější vztah k této spolupráci. Tím by se mohlo omezit využívání proti evropského populismu politiky ČR.

Navrhují, aby se problematikou ochrany vnějších hranic a navrácení zabývaly i některé vysokoškolské obory jako jsou krizová řízení či ochrana obyvatelstva. V tomto ohledu by mohla přispět sama Evropská unie a její orgány, agentury, instituce a jiné subjekty, které by za tímto účelem úzce spolupracovaly s vysokými školami a zejména jim poskytovala informace a pracovníky k výuce. Tato spolupráci by měla vést k vytvoření stáží v agentuře, které budou určené pro studenty. Tuto problematiku by měl vyučovat někdo, kdo má osobní praktické zkušenosti s ochranou vnějších hranic EU.

Navrhují vytvoření oboru na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého, zabývajícího se především ochranou obyvatelstva a bezpečnostních složek. Na výuce tohoto oboru by se kromě Fakulty tělesné kultury podílela Právnická fakulta a Policie ČR. Tělesná výchova by byla koncipována formou praktické přípravy na vykonávání úkolů ochrany obyvatelstva a teoretické přípravy v oblasti anatomie, fyziologie, biomechaniky a bojových umění.

Navrhují zřízení vysoké školy, která by byla vedena agenturou, poskytovala by studentům odbornou přípravu a cíleně je připravovala na budoucí zaměstnání v agentuře. Tím by agentura oslovila mladé lidi, kteří chtějí mít vysokoškolský titul a vzdělala je podle svých potřeb. Případnou změnu svých potřeb by pak mohla snáze promítnout do studia. Univerzita by se měla nacházet na příhodném místě v Polsku, tak aby nebyla moc vzdálena od sídla agentury ve Varšavě.

8 ZÁVĚRY

První cíl byl vhodně zvolen a jeho naplňování bylo realizováno především formou porovnání mezi Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624.

Zaměření se na Českou republiku je ve vztahu k tématu poměrně nezajímavé vzhledem k faktu, že téměř celá EU plně dodržuje Listinu základních práv EU a vnitrostátní zákonné předpisy členských států v oblasti lidských práv jsou si navzájem velmi podobné. Politický zájem ČR participovat v ochraně vnějších hranic nebyl nikdy zvláště vysoký. Také tím, že Česká republika neleží na vnějších hranicích EU, tak i úkoly a činnost zainteresovaných orgánů veřejné správy se příliš neliší od ostatních členských států neležících na vnějších hranicích EU. Nedá se tedy říci, že by ČR byla okolnostmi či politickými tlaky nucena nějak nadstandardně spolupracovat s orgány, institucemi a jinými subjekty EU při ochraně vnějších hranic. Proto úkoly a činnost zainteresovaných vnitrostátních orgánů ČR při realizaci požadavků na ochranu hranic Evropské unie a Schengenského prostoru považuji za dostatečně vysvětlenou v rámci objasnění poskytnutého v přehledu poznatků a týkajícího se spolupráce zainteresovaných vnitrostátních orgánů členských zemí s Frontex a orgány, institucemi a jinými subjekty EU.

9 SOUHRN

Práce popisuje aktuální zásady a specifika činnosti a spolupráci agentury Frontex, jako součásti Evropské pohraniční a pobřežní stráže, s členskými státy, orgány, institucemi a jinými subjekty Unie, mezinárodními organizacemi a třetími zeměmi. Práce se věnuje především porovnání Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ve vztahu k zásadám a specifikům činnosti a spolupráce agentury s Frontex s orgány, institucemi a jinými subjekty Unie, mezinárodními organizacemi, třetími zeměmi a členskými státy.

V práci jsme vycházeli především z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 a oficiálních stránek agentury Frontex.

10 SUMMARY

The thesis describes the current principles and specifics of activities and cooperation of the European Border and Coast Guard Agency as constituent of the European Border and Coast Guard, with EU member states, international organizations, third countries and bodies, organizations and other subjects of EU. The thesis devotes itself to comparing the Regulation (EU) 2019/1896 of the European Parliament and of the Council with the Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council concerning the principles and specifics of activities and cooperation of the European Border and Coast Guard Agency with EU member states, international organizations, third countries and bodies, agencies and other entities of EU.

The basis of this thesis is the Regulation (EU) 2019/1896 of the European Parliament and of the Council, the Regulation (EU) 2016/1624 of the European Parliament and of the Council, and the official website of Frontex.

11 REFERENČNÍ SEZNAM

- ArcGIS Online. (2024). Detections of IBCs. Retrieved from the World Wide Web: https://www.arcgis.com/apps/Embed/index.html?webmap=08f2fe8c18b448fcbb17b1ec5188255f&extent=-105.8586,-26.4262,153.7703,75.717&home=true&zoom=true&scale=true&search=true&searchextent=true&legendlayers=true&disable_scroll=true&theme=light
- EUR-Lex. Acquis. Retrieved from the World Wide Web: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aacquis&lang1=CS&from=EN&lang3=choose&lang2=choose&_csrf=fc9665f5-0238-4c89-bcd4-120d5fb39357
- European Border and Coast Guard Agency. (2023a). Annual Brief. Retrieved from the World Wide Web: https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/Annual_Brief_2023.pdf
- European Border and Coast Guard Agency. (2023b). Risk Analysis for 2023/2024. Retrieved from the World Wide Web: https://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/General/ARA_2023.pdf
- European Border and Coast Guard Agency. (2024). Operations. Retrieved from the World Wide Web: <https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/operations/operations/>
- Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž. (2020). Kodex chování. Retrieved from the World Wide Web: <https://prd.frontex.europa.eu/?form-fields%5Bsearch%5D=kodex%20chování&form-fields%5Bdate-from%5D&form-fields%5Bdate-to%5D&form-fields%5Boffset%5D=0&form-fields%5Bform-post-id%5D=OTE1YWE5NWQ4YmM1ZjExMDE5ZWYyNmI4ZTBjODUyMDNNVfK0T0E9PTQzOTk3MjgzMGQ3MDJiN2YzNmZjNmFjZGEwZDNkYTgyNDNiMTlhNmZkOTg0Njg3NDEw&form-fields%5Bmodule-post-id%5D=ZjNkODgxMDlkOWFjMWFkMDRmYWZhZTVlNjFjMmMxMjNnemt3TVE9PTY4MjAyMTY1NTk2NGQ3MGQ1YWYwNjM4OTk3NGFmZmlyNDY3MTFjOTgyMzE5NTg5Mjgy>
- Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž. (2024). ETIAS. Retrieved from the World Wide Web: <https://www.frontex.europa.eu/what-we-do/etias/etias-central-unit/?etrans=cs>
- Honusková, V., Scheu, H. C., & Flídrová, E. (2016). Ochrana mořské hranice států Evropské unie v kontextu principu nenavracení. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 o Evropské pohraniční a pobřežní stráží a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES. (2016). Úřední věstník, L 251, 1-76. ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1624/oj\[legislation\]](http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1624/oj[legislation])
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění). (2016). Úřední věstník, L 77, 1-52. ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj\[legislation\]](http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj[legislation])
- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/1240 ze dne 20. června 2019 o vytvoření evropské sítě styčných úředníků pro přistěhovalectví (přepracované znění). (2019). Úřední věstník, L 198, 88-104. ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1240/oj\[legislation\]](http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1240/oj[legislation])
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráží a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624. (2019). Úřední věstník, L 295, 1-131. ELI: [http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj\[legislation\]](http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj[legislation])
- Pítrová, L. (ed.) et al. (2016). Aktuální právní aspekty migrace. Leges
- Policie České republiky. (2024). Mezinárodní spolupráce. Retrieved from the World Wide Web: <https://www.policie.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-106452.aspx>
- Urban, J. (2024). Tranzitní nelegální migrace v ČR v období od 1. 1. 2024 do 31. 03. 2024. Retrieved from the World Wide Web: <https://www.policie.cz/clanek/tranzitni-nelegalni-migrace-v-cr-v-obdobi-od-1-1-2024-do-31-03-2024.aspx>
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. (2008). Úřední věstník, L 348, 98-107. ELI: [http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj\[legislation\]](http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj[legislation])
- Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky